

brief aan de gemeenteraad

aan de gemeenteraad
dossiernummer 4119
onderwerp Raadsinformatiebrief 2020

van het college van burgemeester en wethouders
datum 26 juni 2020

memo

1. Inleiding

Op 17 april heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd via de memo Financiële ontwikkelingen en proces kadernota over de recente financiële ontwikkelingen t.a.v. jeugdhulp en Wmo en de financiële risico's als direct gevolg van de coronacrisis. Het college heeft in deze memo een proces geschetst om op zorgvuldige wijze invulling te geven aan het helder delen van informatie over de financiële positie van Gouda met de raad. Deze raadsinformatiebrief is de vervolgstap in dit proces.

Overzicht van het proces

- 17 april 2020: Memo financiële ontwikkelingen en proces kadernota
- 22 april 2020: Toelichting en presentatie m.b.t. financiële ontwikkelingen sociaal domein
- 26 mei 2020: Raadsmemo financiële analyse sociaal domein
- 10 juni 2020: Raadsbijeenkomst n.a.v. financiële analyse sociaal domein
- 26 juni 2020: **Raadsinformatiebrief 2020**
- 8 juli 2020: Gesprek met de raad over raadsinformatiebrief
- 2^e week september 2020: Sessie met de raad
- November 2020: Debat en besluitvorming over begrotingsvoorstel

Deze raadsinformatiebrief bestaat uit vier delen:

- effecten van corona op de stad;
- de financiële positie van Gouda;
- de resultaten van de bestuursopdracht ombuigingen, en
- het vervolgproces

In deze raadsinformatiebrief zijn de effecten van de coronacrisis op onze stad op hoofdlijnen in beeld gebracht. Aanvullend hierop is een financiële impactanalyse van corona opgesteld en wordt een overzicht gegeven van de maatregelen die de gemeente/het college getroffen heeft. Daarna wordt stilgestaan bij de financiële positie van Gouda (a.g.v. de tekorten sociaal domein) en de effecten van de meicirculaire. Het college geeft in deze brief ook informatie over de bestuursopdracht die gegeven is met als doel te komen met ombuigingsvoorstellen. Idealiter levert dit binnen de programmabegroting 2021-2024 een sluitend meerjarenperspectief op. Tot slot schetst het college het vervolgproces om te borgen dat de raad in goede positie komt voor het maken van financiële afwegingen.

DEEL 1: Effecten van corona op de stad

Sinds maart heeft de gemeente te maken met de coronapandemie. In Nederland is een andere werkelijkheid ontstaan en daarmee ook in Gouda. Als gevolg van corona zijn er ingrijpende maatregelen genomen om de verspreiding van het coronavirus in Nederland tegen te gaan. Maatregelen die diep ingrijpen op ons dagelijks leven en veel impact hebben. Het gaat het college aan het hart om te zien dat er 259 besmettingen hebben plaatsgevonden, er 40 ziekenhuisopnames zijn (geweest) en 40 overledenen te betreuren zijn in onze stad¹. Dat raakt ons allemaal. Het college leeft mee en wil iedereen die werkzaam is in vitale beroepen en de zorg bedanken. Zowel de mensen werkzaam in het onderwijs en de handhaving als de medewerkers in het ziekenhuis, de verpleeghuizen, de thuiszorg, de maatschappelijke opvang, de jeugdzorg en de instellingen voor gehandicapten als de vele mantelzorgers en vrijwilligers. Het college ziet dat zij zich met hart en ziel inzetten.

De ongekende omstandigheden zijn nieuw en het is nog onduidelijk en te vroeg om exact te kunnen overzien welke impact deze hebben op de stad.

Desondanks is het op dit moment goed en nodig om een beeld te schetsen van de (mogelijke) effecten van corona. Bij de keuze van onderwerpen is een selectie gemaakt van thema's die raakvlakken hebben met de staat van onze gemeente. Deze selectie is niet uitputtend.

Hoofdpijnen

De uitbraak van het coronavirus leidt tot een krimp van de economie, volgens het Centraal Planbureau². De situatie waarin we ons bevinden doet denken aan een oorlogseconomie, waarbij denken over de economie in normale termen niet meer voldoet. De gezondheidsmaatregelen van het kabinet hebben grote impact op de samenleving. Het is onvermijdelijk dat dit op termijn ook de bouw hard gaat raken, stelt het EIB³.

De maatschappelijke impact van de coronacrisis is groot. Naast positieve saamhorigheid en steun, worden ook de grotere tegenstellingen zichtbaar; met name tussen rijk en arm en hoog- en lager opgeleid. Die impact wordt onder meer zichtbaar bij kinderen en jongeren, op de arbeidsmarkt, in de zorg en bij mantelzorgers, de eenzaamheid onder ouderen en in de vorm van mogelijke vergroting van onderwijsachterstanden.

Het SCP uit zijn zorgen over de heersende maatschappelijke focus op zelfredzaamheid en pleit voor meer gemeenschapszin. Zij ziet de crisis ook als een kans voor de 'noodzakelijke herinrichting van onze samenleving en economie'⁴.

A. Eerste effecten voor Gouda

Het aantal WW aanvragen bij het UWV loopt op. In mei ontvingen 1.158 Gouwenars een werkloosheidsuitkering. In april waren dit er nog 1.129. Als we dit omrekenen komt het neer op een stijging van 2,6 procent. Met name flexwerkers (uitzendbranche) vragen nu een uitkering aan⁵. Bij de bijstand zien we een grote groei in de instroom van 52% in de maand maart ten opzichte van de maand ervoor (+907). Daarna zwakt deze groei weer sterk af en is er zelfs sprake van een krimp in mei. In de schuldhulpverlening zien we een afname van het aantal nieuwe aanvragen. Deze trend van afname begon al in januari en werd echt zichtbaar in maart. Reden voor de afname is vrijwel zeker dat schuldeisers hun incasso's tijdens corona on-hold hebben gezet. Vanuit schuldhulpverlening geeft de afname een vertekend beeld: mensen hebben de schulden, maar worden door corona er minder nadrukkelijk mee geconfronteerd.

Veel Zzp'ers hebben zich al gemeld voor de steunmaatregelen. Hiervan zijn inmiddels 1.429 Tozo (1.151 Tozo1 en 278 Tozo2) aanvragen binnengekomen en directe betalingen voor een totaalbedrag van €4.157.300 miljoen euro verstrekt. Het Rijk keert een 4e voorschot uit. Het totaalbedrag komt daarmee op € 8.693.600,-.

De dienstensector wordt als eerste geraakt door recessie. Daarnaast worden retail, horeca en ZZP'ers nu vooral getroffen. De ZZP'ers worden in alle sectoren geraakt omdat tijdelijke contracten als eerste

¹ Cijfers d.d. 26 juni 2020. <https://eengezonderhollandsmidden.nl/dashboard/dashboardthemas/corona/>

² <https://www.cpb.nl/scenarios-coronacrisis>

³ <https://www.eib.nl/pdf/Notitie%20Vooruitzichten%20voor%20de%20bouw%20na%20de%20coronacrisis.pdf>

⁴ <https://fd.nl/opinie/1340074/we-redden-het-niet-met-zelfredzaamheid-alleen-de-nieuwe-economie-vraagt-ook-gemeenschapszin>

⁵ <https://www.werk.nl/wsp/Images/Impactanalyse%20corona%20in%20Midden%20Holland.pdf>

worden opgezegd of niet verlengd.

De culturele sector, evenementenbranche en horeca liggen door de beperkende maatregelen voor een groot deel stil. Voor veel mensen betekent dit dat uitjes en activiteiten die ontspanning en mogelijkheden voor ontmoeting en zelfontplooiing bieden, nu wegvallen. Cultuur is bovendien voor steden een mogelijkheid om te onderscheiden. Die mogelijkheden vallen nu weg. Dit kan volgens het SCP negatieve gevolgen hebben voor de ontwikkeling en gezondheid van mensen en een mogelijk negatief effect op de sociale cohesie. De versoepeling verandert daar weinig aan.⁶ Culturele instellingen en culturele ondernemers zullen zonder steun van de overheid deze crisis waarschijnlijk niet overleven. Er is en zal steun komen vanuit de landelijke overheid. Ook op de lange termijn staat het verdienvermogen in de culturele sector door de 1,5 meter maatregel onder druk.

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) waarschuwt dat bestaande verschillen tussen leerlingen groeien als de scholen langer dicht blijven. Als scholen massaal overgaan op e-learning krijgt de digitale kloof (die wordt bepaald door internetverbindingen, toegang tot apparaten en digitale vaardigheden) meer invloed⁷. Met name kinderen met laagopgeleide en laaggeletterde ouders lopen het risico een grotere achterstand op te lopen. Ze hebben geen ouders die hen voldoende kunnen begeleiden bij het thuisonderwijs.

De vrijheid om je vrije tijd naar eigen voorkeur te besteden wordt door de coronamaatregelen ernstig beperkt. De versoepeling binnen de kaders van de anderhalve meter samenleving verandert daar weinig aan. Dit heeft mogelijk negatieve gevolgen voor de ontwikkeling en gezondheid van mensen. Hoewel er groepen mensen zijn die juist nu meer gaan bewegen is er overall een negatief effect op het aantal uren dat wordt besteed aan sport en bewegen. Door het thuiswerken valt voor sommige groepen bovendien de dagelijkse beweging weg.

De woningmarkt is sterk verbonden aan de conjunctuur. Een recessie zal daarom ook effecten hebben op de woningmarkt. De eerste berekeningen gaan mogelijk uit van een krimp van maar liefst 15 procent⁸. Dat is aanzienlijk groter dan de crisis in 2008. Er is op dit moment echter nog steeds voldoende beweging op de woonmarkt. De (grote) vraag naar woningen blijft relatief constant en ook het aantal verkopen lijkt nog weinig effect te ondervinden van de coronacrisis. Maar het is niet ondenkbaar dat mensen uiteindelijk hun verhuishwensen uitstellen. Soms ook omdat ze simpelweg geen geld zullen hebben voor een volgende stap op de woningmarkt. Ook kan uiteindelijk de financiering vanuit banken afnemen. Tevens zullen bouwers, vastgoedmarkt en investeerders op dit moment hun investeringsportefeuille opnieuw tegen het licht houden.

Winkeliers, met uitzondering van bouwmarkten en supermarkten, hebben te maken met een groot omzetverlies.⁹ De trend van online winkelen maakt een exponentiële groei door. Grote ketens zoals C&A en H&M hebben hun winkels vrij snel gesloten en zetten personeel in om de online vraag te kunnen verwerken. De vraag is of mensen straks weer terugkeren naar hun normale winkelgedrag. Als vastgoedeigenaren huurders niet tegemoet komen met verlaging of uitstel van huren is de kans groot dat o.a. de binnenstad te maken krijgt met grotere leegstand. Het steunakkoord retail zet in op een 50% - 50% verdeling. Voor andere sectoren zoals de horeca zijn er nog geen afspraken.

Gouda Onderneemt! heeft de afgelopen periode tweemaal een enquête uitgezet binnen de branche. Ondernemers verwachten over het algemeen dat hun omzet de komende 3 maanden zal verbeteren, maar 50% verwacht nog te maken te hebben met een omzetsdaling t.o.v. voor de coronacrisis van tussen de 20% en 60%. De op 6 mei aangekondigde versoepelingen verbetert de situatie voor 27% van de bedrijven, 43% geeft aan dit nog niet te kunnen inschatten. Bijna 70% van de bedrijven heeft te maken met omzetsdaling, ruim 40% heeft te maken met eigen liquiditeitsproblemen of liquiditeitsproblemen bij afnemers. Een groot deel van de omzetsdaling komt voort uit gesloten eigen bedrijf of gesloten afzetmarkt en uitval van de vraag. Ook toekomstige omzet staat door uitstel van nieuwe contracten bij 28% onder druk. Ruim 70% maakt zich hierover veel, of heel veel zorgen. 18% geeft aan dat het voortbestaan van het bedrijf bedreigd wordt.

⁶ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2020/05/18/zicht-op-de-samenleving-in-coronatijd>

⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/03/27/de-stille-ramp-van-15-miljard-schoolkinderen-die-thuiszitten-a3995132>

⁸ <https://www.eib.nl/pdf/Notitie%20Vooruitzichten%20voor%20de%20bouw%20na%20de%20coronacrisis.pdf>

⁹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/14/omzet-bouwmarkten-piekt-omzet-supermarkten-nog-steeds-hoog>

Van de bedrijven die in Gouda een bedrijfspand huren heeft 49% afspraken met de verhuurder kunnen maken over uitstel (36%) of kwijtschelding (13%) van huur. Slechts in 9% (#7 bedrijven) wilde de verhuurder hier niet aan meewerken, 42% heeft het niet gevraagd. De gemeente, in haar rol als verhuurder van vastgoed, zal zich ook moeten beraden op verdergaande stappen dan de al geboden opschortingsmogelijkheid.

Het aantal verplaatsingen met auto en openbaar vervoer is met name aan het begin van de crisis logischerwijze aanzienlijk afgenomen.¹⁰ Inmiddels is het autoverkeer langzaam weer toegenomen. De parkeerinkomsten van de gemeente zijn afgelopen maanden grotendeels weggefallen. Verder is met name het wandelen en fietsen enorm toegenomen. Dit zorgt voor drukte in recreatiegebieden. Een deel van de mensen zal straks weer terugvallen in oude mobiliteitspatronen. Maar hoe langer de beperkingen duren, hoe groter de kans dat mensen hun gedrag duurzaam veranderen. De verwachting is dat meer mensen met een eigen vervoermiddel willen reizen (fiets of auto) omdat het OV beperkingen kent.¹¹

Door het thuiswerken vervaagt de scheiding tussen werk en privé. De combinatie werk en privé leverde vooral aan het begin stress omdat de scholen en kinderopvang gesloten waren. Opvallend is hoe snel organisaties weten om te schakelen naar thuis werken. Experts verwachten of denken dat maximaal 2 tot 3 dagen thuiswerken de norm kan worden.¹²

Ook de toeristensector ligt sinds maart vrijwel plat. Het jaar 2020 startte zeer goed, maar viel in maart plotseling stil. Touroperators staakten reizen; hotels (o.a. Best Western, Landal) en toeristisch aanbod (St. Jan, Siroopwafelfabriek, Museum Gouda en de Cheese Experience) gingen dicht. Ook de VVV balie was fysiek niet benaderbaar. Inmiddels zijn de meeste instellingen weer open. Het huidige beeld is dat er maar beperkt bezoekers zijn, temeer omdat in het OV en de luchtvaart nog beperkingen gelden. Gouda richt zich met een publiekscampagne op dit moment primair op bezoekers uit de regio en Nederland.

De criminaliteit – zoals o.a. woninginbraken – lijkt af te nemen omdat meer mensen ook thuis zijn. In Gouda is een sterke daling van het aantal woninginbraken zichtbaar. In april zijn er 14 woninginbraken geregistreerd t.o.v. 17 woninginbraken in maart en 41 in februari van dit jaar. Het aantal meldingen overlast jeugd is in de afgelopen maanden toegenomen naar respectievelijk 52 en 82 meldingen in maart en april (t.o.v. 34 en 39 meldingen in maart en april vorig jaar)¹³. Het is echter de verwachting dat de criminaliteitscijfers na verloop van tijd weer teruggaan naar 'normaal'. Daarnaast is het risico op een (verwachte) toename van huiselijk geweld groter, nu mensen meer samen thuis zijn. En door het wegvallen van face-tot-face contact met behandelaars kunnen mensen met psychische klachten en/of verward gedrag mogelijk sneller achteruit gaan, wat op termijn een openbare orde vraagstuk met zich mee kan brengen.

Er ontstaat langzaam steeds meer aandacht voor de aanpak en menselijke maat rond handhaving. Er ontstaan zo steeds meer verschillen binnen en tussen gemeenten. Dit kan tot scherpe discussies in de samenleving leiden en vraagt om een overheid die kan uitleggen waarom bepaalde maatregelen wel of niet genomen worden. Omdat er sprake is van stapeling van maatregelen kan afgevraagd worden of de logica voor inwoners nog te volgen is. De maatschappelijke discussie over maatregelen zal toenemen en kan zodoende het vertrouwen in de overheid ondermijnen. Het RIVM doet hier onderzoek naar¹⁴. Cijfers zijn helaas niet specifiek voor Gouda beschikbaar. Bij een aantal maatregelen is de bereidheid om zich er aan te houden aan het afnemen. De sterkste daler is het niet bij ouderen op bezoek gaan. Het 'niet handen schudden' blijkt een maatregel die juist goed vol te houden is.

B. Financiële impactanalyse corona

De gevolgen van het coronavirus hebben hun weerslag op de financiën van de gemeente. Doel van deze impactanalyse is om een eerste inzicht te geven in de financiële gevolgen die de Coronacrisis

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/14/veel-minder-druk-in-openbaar-vervoer-in-maart-2020>

¹¹ <https://nos.nl/collectie/13824/artikel/2334804-reisgedrag-waarschijnlijk-nog-jaren-veranderd-door-coronacrisis>

¹² <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/thuiswerken-kan-blijvertje-worden.12802130.lynkx>

¹³ <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/corona/openbare-orde-en-veiligheid>

¹⁴ <https://eengezonderhollandsmidden.nl/dashboard/dashboardthemas/burgerpanel>

voor de gemeente Gouda heeft. Het is geen risicoanalyse, maar een impactanalyse omdat de gebeurtenissen die zich voordoen een kans van 100% hebben dat ze zich voordoen en dus feitelijk geen risico's meer zijn.

Wat de daadwerkelijke economische gevolgen zijn van de crisis is nog onzeker. Ondanks de landelijke versoepelingen, is het einde van de crisis nog niet in zicht. Op veel onderdelen van de gemeentelijke financiën zullen de gevolgen pas in de loop der tijd goed inzichtelijk worden. Het vaststellen van de impact is dan ook geen exacte wetenschap. De gevolgen van de coronacrisis worden zoveel mogelijk meegenomen bij het opstellen van de begroting.

Financiële gevolgen

De Coronacrisis heeft financiële gevolgen voor de uitgavenkant (lasten) en de inkomstenkant (baten) van de gemeente. De gebeurtenissen met de grootste impact zijn in dit overzicht opgenomen. Het overzicht is niet uitputtend. Eventuele aanvullende compenserende maatregelen en lagere uitgaven zijn hierin niet meegenomen.

Voor een aantal gebeurtenissen is er compensatie vanuit het Rijk. In een brief van de minister van BZK en staatssecretaris van Financiën over compensatie aan gemeenten voor de coronacrisis wordt helder gemaakt dat gemeenten heel veel geld extra hebben uitgegeven en inkomsten zoals toeristenbelasting zijn misgelopen. In de brief wordt aangegeven dat er nu een eerste tegemoetkoming van een half miljard voor gemeenten wordt vrijgemaakt. De tweede stap volgt als halverwege juli de uitkomsten komen van de werkgroep die de reële kosten en gederfde inkomsten van gemeenten in kaart brengt. Deze compensatie van het Rijk voor corona-kosten is een eerste stap. Met het kabinet is afgesproken dat gemeenten worden gecompenseerd voor reële kosten en gederfde inkomsten. Daarover is de VNG verder met het Rijk in gesprek. In de bijlage is per gebeurtenis aangegeven of er sprake is van compensatie vanuit het Rijk. Voor het inschatten van de financiële impact is dit nog niet meegenomen, omdat de hoogte van de compensatie per gemeente nog niet bekend is.

Het jaar 2020 wordt financieel gezien een heel ander jaar dan 2019. De financiële impact als gevolg van het coronamaatregelen is groot. De Coronacrisis is een incidentele gebeurtenis waarvoor de gemeente kan terugvallen op de algemene reserve. Gouda staat er, mede dankzij het positieve resultaat van 2019, wat dat aspect als gemeente goed voor. Daarnaast heeft Gouda, net als andere gemeenten in het land, te maken met stijgende kosten voor de Jeugdzorg en de Wmo. Deze kosten zijn structureel, kunnen niet uit de algemene reserve gedekt worden en vragen om maatregelen.

Uitgangspunten impactanalyse

De rapportage in de informatiebrief is een momentopname.

Dat geldt voor zowel de lasten als de baten. De peildatum is medio mei 2020.

Veel aannames en onzekerheden

De inzichten zijn dagelijks aan verandering onderhevig.

Inschatting over 2020

Gaat om eerste inschatting. Bij opstellen van de begroting weer een actueel beeld

Compensatie Rijk en voordelen niet meegenomen

Geen rekening met compensatie Rijk. Geen rekening met kansen/lagere uitgaven

Compensatie van het Rijk

Tegemoetkoming gemeenten €566 miljoen;

De hoogte en omvang van de reële compensatie per gemeente nog niet bekend. Is een eerste stap.

Bevriezing accres;

De stand van het accres wordt bevroren voor de jaren 2020 en 2021.

Voorschotbedragen ToZo;

Ontvangen voorschotbedragen voor uitvoering ToZo regeling

Beschikbare weerstandscapaciteit:

Het beschikbaar weerstandsvermogen bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om financiële risico's (niet begrote kosten of tegenvallende opbrengsten) op te vangen. Dit is de som van de algemene reserve, de reserve sociaal domein en het saldo van mutaties in de exploitatiesfeer, voor zover dit saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve of de reserve sociaal domein.

Deze middelen kunnen ook aangewend worden voor het opvangen van de financiële impact van de coronacrisis.

Beschikbare weerstandscapaciteit: € 31.054.000

Inschatting van de financiële impact. Bij het inschatten van de impact is geen rekening gehouden met de tegemoetkoming van het Rijk. De verdeling per gemeente is immers nog niet bekend. Net als de VNG zien we deze tegemoetkoming als eerste stap. Mogelijk komt er nog aanvullende compensatie vanuit het Rijk. Verder is geen rekening gehouden met lagere uitgaven. Het is een eerste inschatting van de impact.

Voor elke gebeurtenis is gewerkt met bandbreedtes die onzekerheden aangeven. Ook voor de totale impact is een bandbreedte benoemd. De totale impact is de bandbreedte benoemd rondom de meest reële inschatting

Verwachte financiële impact: € 6.500.000 - € 10.000.000

Precario terrassen en uitstallingen

De gemeenteraad wordt voorgesteld om de precario voor terrassen en uitstallingen voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief.

Financiële Impact: € 534.000

Parkeren

Substantieel lagere inkomsten uit heffingen en leges. Minder bezoekers aan de stad, waardoor parkeeropbrengsten achter blijven.

Financiële impact: € 750.000 - € 1.600.000

LAGERE INKOMSTEN

Toeristenbelasting

De gemeenteraad wordt voorgesteld om de toeristenbelasting voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief.

Financiële impact: € 270.000

Oninbaarheid heffingen en leges

Opbrengsten heffingen en leges kunnen lager uitvallen als gevolg van oninbaarheid. Dit kan leiden tot lagere OZB inkomsten

Financiële impact: € 50.000 - € 100.0000

Verhuur en exploitatie

Het college kan besluiten tot het toekennen van compensatie, in de vorm van kwijtschelden van (een gedeelte) van de huur die is opgeschort.

Financiële Impact: € 950.000 - € 2.800.000

Toename bijstand

De landelijke werkloosheid loopt sterk op vanaf medio maart en geldt ook voor Gouda. Dit heeft gevolgen voor de instroom in de reguliere bijstand.

Financiële Impact: € 1.000.000 - € 2.500.000

Verbonden Partijen

Risico op discontinuïteit van verbonden partijen. Verwachting is dat extra financiële steun nodig is.

Financiële impact: € 1.000.000 - € 2.000.000

HOGERE UITGAVEN

Extra kosten afvalverwerking

Landelijk beeld is dat tussen de 20 en 25 procent meer afval ontstaat bij huishoudens. Vooral de verwerkingskosten zullen hoger zijn.

Financiële impact:
€ 320.000 - € 640.000

Borgstellingen

Gemeenten staan borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van organisaties. Gemeente kan aangesproken worden door de bank.

Financiële impact: € 500.000 - € 5.000.000

Toename inzet toezicht en handhaving

Extra inzet van medewerkers om de verschillende maatregelen te handhaven en extra materiaal om dit uit te kunnen voeren.

Financiële impact: € 180.000 - € 300.000

Thuiswerken

Kosten die gemaakt zijn om thuiswerken te faciliteren (o.a. chromebooks, bureaustoelen) en diverse aanpassingen in Huis vd Stad.

Financiële impact: € 114.000 - € 200.000

Culturele instellingen

Meerdere culturele organisaties komen in problemen door wegvallen eigen inkomsten. Deze instellingen benaderen de gemeente voor financiële steun.

Financiële Impact: € 1.000.000 - € 3.200.000

Maatregelen

Als gevolg van de coronacrisis heeft de gemeente/het college diverse gemeentelijke maatregelen getroffen. Deels zijn dit Rijksmaatregelen die door de gemeente worden uitgevoerd. Deels zijn het maatregelen die door gemeente Gouda zijn getroffen. In de bijlage is een integraal overzicht gepresenteerd van alle getroffen maatregelen. De financiële impact van de maatregelen is meegenomen in de impactanalyse.

Sommige van deze maatregelen vragen om een raadsbesluit. Deze maatregelen worden na de zomer voorgelegd aan de raad. In deze informatiebrief staan ze alvast genoemd.

Maatregel	Omschrijving
Toeristenbelasting 2020 en 2021	Het verlagen van de aanslagen toeristenbelasting naar een nul-tarief in 2020 en 2021 de facto bedoeld is ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021). De heffing toeristenbelasting 2019 moet wel opgelegd worden omdat deze belastingheffing al bij de gasten in rekening is gebracht en geïnd. Hier bestaat nog het risico op oninbare aanslagen vanwege faillissementen van aanbieders.
Precarioheffing terrassen en uitstallingen	Het verlagen van de precario uitstallingen naar een nul-tarief in 2020 en 2021 de facto bedoeld is ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021).
Eventueel kwijtschelden huur gemeentelijk vastgoed	De inning (invordering) van de huurtermijnen voor de huur van gemeentelijk vastgoed is op verzoek opgeschort tot 1 juni 2020. In college is voorstel goedgekeurd om dit te verlengen naar 1 september. Inzet op compensatie in cultuur- en sportsector.
Tegemoetkoming leges evenementen en terras-vergunningen	Hier is nog geen definitief besluit door het college gedaan. Geheel of gedeeltelijk de leges kwijt te schelden voor reeds afgegeven vergunningen waar nu geen gebruik van kon worden gemaakt. In beginsel worden leges natuurlijk betaald voor het product vergunning en dat is gewoon geleverd. Betreft dan met name evenementen -en terrasvergunningen. Het aantal evenementenvergunningen en daaraan gekoppelde bedragen is echter zeer laag. Gaat om twee of drie afgegeven vergunningen voor grote evenementen

DEEL 2: Financiële positie van Gouda

Dit hoofdstuk is opgebouwd uit 3 delen: de actuele foto, de uitkomsten van de doorrekening van de meicirculaire en een indicatie van de budgetvraagstukken voor de programmabegroting 2021-2024.

Los van de incidentele financiële effecten van corona op de stad heeft Gouda ook te maken met structurele effecten door de stijging van de jeugdzorgkosten. Dit is geen uniek probleem voor Gouda, maar een landelijk probleem. Gemeenten hebben gezamenlijk aan de bel getrokken bij de ministeries van Binnenlandse Zaken en Financiën over deze financiële situatie. Het is nog onduidelijk wat gemeenten van het Rijk kunnen verwachten.

A. De actuele foto

Onderstaande tabel is een feitelijke weergave van de financiële positie van Gouda op dit moment. De tabel vat de belangrijkste posten samen die deze week al met de raad gedeeld zijn m.b.t. de jaarstukken 2019 en 1^e begrotingswijziging 2020. In aanloop naar de programmabegroting 2021-2024 is de kolom 2024 hierbij als extra kolom toegevoegd.

Tabel 1: actueel meerjarenperspectief

(bedragen * € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024 [NIEUW]
Meerjarenperspectief programmabegroting 2020 – 2023 (2^e ijkmoment 2019)	1.070	772	582	2.770	4.732
A. September- en decembercirculaire 2019	1.141	2.423	2.700	2.523	2.715
B. Effecten jaarrekening 2019	0	0	0	0	0
C. College- en raadsbesluiten	-283	-91	276	-1.353	-2.107
D. Afwijkingen eerste vier maanden 2020 incl. CIP	-1.043	-787	-781	-710	-216
E. Budgettaire neutrale wijzigingen	0	0	0	0	0
F. Inschatting effecten Sociaal Domein (Jeugdzorg en WMO)	PM	PM	PM	PM	PM
<i>Totaal 1e begrotingswijziging 2020</i>	<i>-185</i>	<i>1.545</i>	<i>2.195</i>	<i>460</i>	<i>392</i>
Perspectief 2020-2023 na 1e begrotingswijziging 2020	885	2.317	2.777	3.230	5.124

B. Effecten mei circulaire

Het is gebruikelijk dat het Rijk drie circulaire's uitbrengt, namelijk een mei-, september- en decembercirculaire. De meicirculaire 2020 is op vrijdag 29 mei jl. op internet gepubliceerd. De provinciale toezichthouder schrijft voor dat de programmabegroting gebaseerd moet zijn op de meest recente meicirculaire. Dat betekent dat de meicirculaire verwerkt moet worden in de programmabegroting 2021-2024.

Per saldo is voor 2020 een negatief effect op het financieel perspectief zichtbaar, omdat de te oormerken bedragen groter zijn dan de extra middelen die Gouda uit het gemeentefonds ontvangt. In de latere jaren krijgt Gouda minder middelen, maar valt er een aantal geormerkte bedragen vrij. Ook is er ten opzichte van vorig jaar een groter bedrag nodig voor het indexeren van budgetten. Door deze methodiek worden tussentijdse bijstellingen zoveel mogelijk voorkomen.

Voor een toelichting op de onderdelen uit de tabel, is een bijlage aan de raadsinformatiebrief toegevoegd. De meicirculaire wordt in lijn met het voorschrift van de toezichthouder bij de programmabegroting 2021-2024 verwerkt. In tabel 2 is een indicatie van de tussenstand van het financieel perspectief op basis van deze berekening opgenomen.

Tabel 2: bijgesteld meerjarenperspectief na meicirculaire 2020

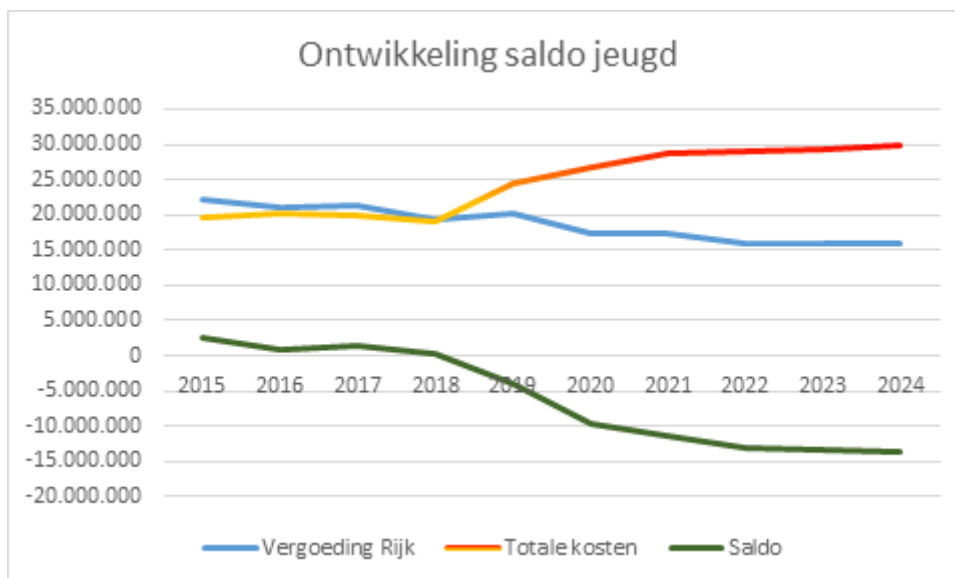
(bedragen * € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024 [NIEUW]
Perspectief 2020-2023 na 1e begrotingswijziging 2020 (zie tabel 1)	885	2.317	2.777	3.230	5.124
Effect meicirculaire 2020 op het financieel perspectief (zie tabel 2)	-109	-808	-273	-1.540	-2.844
Tussenstand meerjarenperspectief per 26 juni 2020	776	1.509	2.504	1.690	2.280

In de meicirculaire worden diverse maatregelen genoemd die het kabinet heeft genomen ter compensatie van de 'verliezen' van de gemeenten als gevolg van de Corona-pandemie. Daarvan is alleen het bevroren van het accres tot 2022 en vastklikken van het plafond in het BTW-compensatiefonds financieel verwerkt in de rekenmodellen. Overige zaken (zoals de toezegging van €500 miljoen door het Rijk) worden nog uitgewerkt en zullen gepresenteerd worden in de septembercirculaire 2020.

C. Budgetvraagstukken voor programmabegroting 2021-2024

Bij de voorbereidingen voor de actualisatie van het meerjarenperspectief is gebleken dat de gemeente Gouda op basis van de actuele trends de komende jaren een aanzienlijke stijging in zorgkosten zal moeten verwerken. De herkomst hiervan is toegelicht in de bestuursopdracht en de aparte raadsbijeenkomst die over dit onderwerp is gehouden.

Op verzoek van het college zijn de ontwikkeling van de Rijksvergoeding en de kosten gemoeid met jeugdzorg in beeld gebracht. Dit beeld maakt nader inzichtelijk dat de vergoeding vanuit het Rijk onvoldoende is om de kosten van jeugdzorg te dekken. Vanaf 2019 is er geen specifieke vergoeding meer, maar maakt de vergoeding integraal onderdeel uit van het gemeentefonds. Vanaf 2019 is daarom een aanname gedaan, gebaseerd op de decembercirculaire 2017.

Het is een landelijke trend dat de kosten van jeugd ver boven de Rijksvergoeding uitlopen en dat er sprake is van een forse stijging per cliënt. Gouda is hier niet uniek in. De compensatie die vanuit het Rijk gegeven wordt, benaderd deze stijgingen niet. Sterker nog er is sprake van een daling, ondanks de door de minister de Jonge toegezegde extra middelen voor 2019, 2020 en 2021. Of deze middelen structureel beschikbaar worden gesteld is afhankelijk van het onderzoek naar de uitgaven jeugdhulp, dat op dit moment in opdracht van het ministerie wordt uitgevoerd.

Daarnaast is bij de verkenning van budgetvraagstukken ook zichtbaar geworden dat het college bij de programmabegroting aan de raad wil voorstellen om ook enkele andere bijstellingen door te voeren. Dit betreft noodzakelijke budgetruimte voor de bekostiging going concern, investeringen, contracten, licenties e.d. die op basis van voorgaande kadernota's ingeboekt staan en enkele nieuwe denkrichtingen.

Deze cijfers zijn het uitgangspunt van het college om in te zetten op ombuigingen om te komen tot een zoveel mogelijk structureel en reëel sluitend meerjarenperspectief. In tabel 3 worden de tekorten waar Gouda mee te maken heeft en krijgt zichtbaar.

Tabel 3: budgetvraagstukken voor Programmabegroting 2021 - 2024

(bedragen * € 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024
Tussenstand meerjarenperspectief per 26 juni 2020 (zie tabel 3)	776	1.509	2.504	1.690	2.280
A. Inschatting effecten Sociaal Domein (Jeugdzorg en WMO)	-6.800	-9.700	-9.700	-10.000	-10.500
B. Overige keuzevraagstukken programmabegroting 2021-2024	-1.300	-2.200	-2.700	-2.800	-3.200
<i>Saldo</i>	-8.100	-11.900	-12.400	-12.800	-13.700
Indicatie van meerjarenperspectief na verwerking A en B	-7.324	-10.391	-9.896	-11.110	-11.420

Waar het saldo per 26 juni 2020 nog positief is, worden er grote tekorten verwacht binnen het sociaal domein (jeugdzorg en Wmo). Een nadere toelichting op de wijze hoe hier mee om te gaan is te vinden in DEEL 3: Ombuigingen.

DEEL 3: Ombuigingen

A. Bestuursopdracht: Gemeentebrede ombuigingen

Het doel van de bestuursopdracht is om te komen met ombuigingsvoorstellen. Idealiter levert dit binnen de programmabegroting 2021-2024 een sluiten meerjarenperspectief op. De bestuursopdracht Gemeentebrede ombuigingen heeft geleid tot een inhoudelijke analyse van de gemeentebrede mogelijkheden tot bijstelling (zowel neerwaarts als opwaarts). Uit deze analyse zijn de volgende denkrichtingen naar voren gekomen.

Denkrichtingen	Toelichting
Bezuinigingen gemeentebreed	Mogelijkheden tot neerwaartse bijstelling door o.a.: structurele onderschrijdingen, eventuele meevallers, afschalen van bestaand beleid en de huidige intensiveringen en de gevolgen daarvan voor de organisatie.
Sturing en ombuiging sociaal domein	Inhoudelijke (beleidsrijke) maatregelen om het tekort bij te sturen op jeugdhulp en Wmo en bezuinigingsmaatregelen op de overige budgetten en taken uit het programma 4 Sociaal domein (zie ook bestuursopdracht sturing en ombuiging sociaal domein).
Claim Rijk	Opnemen van een stelpost voor het tekort dat voor een deel is ontstaan doordat het Rijk een ontoereikende verdeling heeft gehanteerd bij het verstrekken van zorgbudgetten aan gemeenten.
Lastenverzwaring	De lastenverzwaring heeft betrekking op de verhoging van de OZB (woningen naar landelijk gemiddelde) en toeristenbelasting.

Voordat het college verdere invulling geeft aan bovenstaande denkrichtingen is het wenselijk dat de raad zich uitspreekt over een aantal fundamentele vraagstukken. Het college in geeft in deze raadsbrief duiding aan de vraagstukken en wil op 8 juli met de raad het gesprek hierover aangaan.

FUNDAMENTELE VRAAGSTUKKEN

Vraagstuk 1:

- **Op welke onderdelen ziet de raad mogelijkheden voor bezuinigingen en op welk onderdelen niet?**

Het college wil graag van de raad weten aan welke mogelijke bezuinigingen hij denkt. Is er sprake van laaghangend fruit? Zijn keuzes mogelijk die we liever niet zouden maken, maar vanuit het belang van een financieel gezonde gemeente nu wel durven te maken? En zijn er absolute 'no go's' vanuit de raad?

Vraagstuk 2:

- **Welke verdeling ziet de raad tussen de bezuinigingsopgave gemeentebreed en de bezuinigingsopgave binnen sociaal domein?**

De bezuinigingsopgave kan en wil het college niet in zijn volledigheid bij het sociaal domein neerleggen. Het college wil graag dat de raad zich uitspreekt over een verdeling tussen bezuinigingen binnen het sociaal domein en gemeentebreed. Wat is wat betreft de raad een goede balans?

Vraagstuk 3:

- **Is het eindresultaat een sluitende begroting of een begroting met een claim/stelpost financiering rijk?¹⁵¹⁶**

De compensatie die vanuit het Rijk gegeven wordt, benadert de stijgingen in de jeugdzorg niet. Daarnaast is het de vraag of de financiële effecten van corona voor Gouda gedekt kunnen worden uit Rijksgelden. Normaliter en wenselijk is het indienen van een sluitende begroting bij de Provincie. Het college stelt de raad de vraag of een sluitende begroting nog altijd leidend is of een begroting met een claim/stelpost Rijk.

Vraagstuk 4:

- **Ziet de raad mogelijkheid tot wel of geen lastenverzwaring?** (als bijlage is het onderzoeksverslag lokale lasten opgenomen)
 - Waar denkt de raad aan?

Lastenverzwaring is een gevoelig onderwerp. Het is tegelijkertijd een knop waaraan gedraaid kan worden in het licht van de opgave waar Gouda voor staat. Is lastenverzwaring voor de raad bespreekbaar? En zo ja, waar zit wat de raad betreft de limiet?

Vraagstuk 5:

- **Ziet de raad mogelijkheid tot wel of niet meer lenen?**

Een andere knop waaraan gedraaid kan worden, is die van wel of niet meer lenen. Is de raad van mening dat meer lenen een oplossing is voor de opgave waar de gemeente voor staat? Of wil hij deze mogelijkheid buiten beschouwing laten?

Vraagstuk 6:

- **Wil de raad vasthouden aan de ratio's die zijn afgesproken? O.a. weerstandratio.**

Voor een financieel gezond beleid zijn er ratio's afgesproken. Het is mogelijk om hiervan af te wijken gezien de uitzonderlijke opgave waar de gemeente voor staat. Ziet de raad hier mogelijkheden toe? En over welke ratio's zou het gesprek gevoerd kunnen worden?

Het college wil tot een gesprek komen met de raad waarin hij zijn wensen, bedenkingen en andere voorkeuren uitspreekt, zodat het college richting heeft voor het vervolg.

¹⁵ **Belangrijk:** De consequentie van het indienen van een begroting met stelpost Rijk bij de toezichthouder (Provincie) is dat de gemeente onder verscherpt (preventief) toezicht kan komen te staan, daar niet op voorhand gezekerd is dat de begroting meerjarig sluitend is.

¹⁶ **Belangrijk:** Onze toezichthouder ondersteunt gemeenten in hun oproep aan het Rijk om extra middelen beschikbaar te stellen. In een brief (d.d. 23 juni jl.) van GS aan de ministerraad stellen zij het volgende: 'Zowel vanuit onze rol als hoeder van de kwaliteit van het openbaar bestuur op ons grondgebied als vanuit onze rol als toezichthouder op de financiën van de gemeenten doen wij een dringend beroep op u om tijdig, ruimhartig en afdoende maatregelen te nemen om onze gemeenten in staat te stellen tekorten die zij buiten hun schuld oplopen volledig te dekken. Deze maatregelen zouden niet slechts een incidenteel karakter moeten hebben, maar de gemeenten een structureel meerjarenperspectief moeten bieden.'

B. Bestuursopdracht Sturing en ombuiging Sociaal domein

De bestuursopdracht sturing en ombuiging sociaal domein heeft geleid tot een financiële analyse en inzicht in de sturingsruimte in het sociaal domein. Op basis van de analyse is onderscheid gemaakt tussen enerzijds het sturen op de open-einde regelingen op grond van de Jeugdwet en anderzijds de inspanningen en taken op het brede sociaal domein.

Open-einde regelingen Jeugd

De ontwikkeling van de kosten baart het college zorgen, zowel inhoudelijk als financieel. Het doel is dat de goede zorg en ondersteuning beschikbaar blijft voor hen die dit echt nodig hebben én het geheel betaalbaar blijft.

Het college wil daarom de komende jaren gaan sturen op de lange termijn verandering, waarbij zij een doelstelling wil formuleren voor het aantal inwoners dat jeugd via een maatwerkvoorziening ontvangt én voor de zorgzwaarte. Aan de voorkant merkt het college daarbij op dat het gezien de opgave én de beperkte sturingsruimte in 2021 de kosten naar verwachting nog zullen doorstijgen. Daarbij geldt dat een aantal maatregelen (denk bijvoorbeeld aan de gezinsondersteuners bij de huisartsen) een investering aan de voorkant vergt die ook verdisconteerd dient te worden binnen de financiële reeks. Wel stuurt het college op een verdere afvlakking van de groei. De ambitie is om vanaf 2022 een absolute daling te realiseren.

Doelstelling: aantal inwoners dat maatwerkvoorziening jeugd ontvangt

In 2019 ontving 1 op de 7 inwoners tot 18 jaar een maatwerkvoorziening. Het college wil dit in 2024 terugbrengen naar 1 op de 8 inwoners. Op basis van de huidige prognose voor bevolkingsontwikkeling gaat het om een absolute daling van het aantal jeugdigen met een maatwerkvoorziening van circa 330 in de periode van 2019-2024 (van 2.159 naar 1.828). De uitdaging wordt om daarbij binnen de kaders van de jeugdwet, de juiste zorg aan de juiste inwoner te bieden. Omdat de toegang voor een groot deel buiten de directe invloedssfeer van gemeenten ligt, vergt dit een stevige inspanning op basis van samenwerking en afstemming.

Doelstelling: Zorgzwaarte

De kostenontwikkeling jeugdhulp heeft een forse stijging laten zien op de zorgzwaarte, gemeten in de gemiddelde kosten per cliënt per jaar. Het college wil een doelstelling formuleren op deze zorgzwaarte, waarbij de maatregelen er toe moeten leiden dat het tijdsgekeerd wordt en deze stijging een halt toe wordt geroepen. Deze maatregelen kosten tijd. Na een initiële stijging streeft het college in 2024 naar het uitkomen op de prognose voor 2020, waarbij er rekening mee wordt gehouden dat de "zorgzwaarte kosten" voor 2020 in gelijke mate doorstijgen ten opzichte van het gemiddelde van de periode 2016-2019.

Externe ontwikkeling: prijsontwikkeling

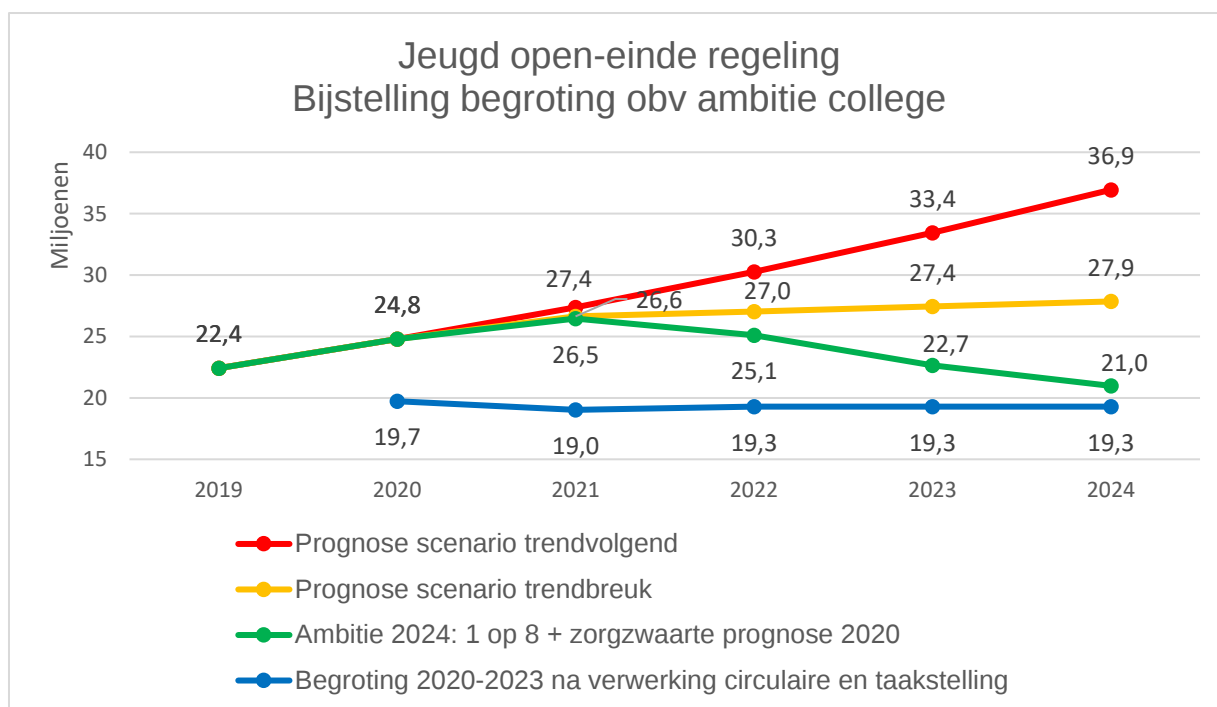
Uit de analyse bleek dat, naast maatschappelijke factoren, aanbieders vanuit bedrijfsvoeringsoverwegingen keuzes hebben gemaakt ten aanzien van de inzet van producten. De stijging in loonkosten is daarbij een factor waarmee in de huidige tariefstellingen beperkt rekening is gehouden. Dit leidt tot prikkels in het systeem die opwaarts effect hebben de zorgzwaarte.

Ook is het Rijk voornemens de wettelijke plicht op te leggen reële tariefstellingen te hanteren, waarin rekening wordt gehouden met de loonontwikkelingen. Een heldere koers ten aanzien van tarifiering, waarbij reële tarieven een wettelijk uitgangspunt is, betekent dat rekening moet worden gehouden met een hogere indexatie dan de afgelopen jaren. Deze prijsontwikkelingen zullen worden meegenomen in de risicoparagraaf in de begroting. Dit geldt voor zowel Jeugd als Wmo, daar voor Wmo deze reële prijs-verplichting al van toepassing is en ook in 2020 al heeft geleid tot bijstelling van tarieven voor hulp bij het huishouden.

Van doelstelling naar prognose & sturing

Deze doelstellingen leiden tot een nieuwe prognose in de begroting, die aanmerkelijk lager ligt dan de prognoses gebaseerd op een continuering van de groei, maar hoger dan de huidige begroting. Die staat namelijk nog op het niveau van ruim 19 mln per jaar, op basis van de realisatie van 2018. De realisatie in 2019 was reeds fors hoger met €22.422.669.

De prognoses zoals opgenomen in de financiële analyse (trendvolgend en trendbreuk), de ambitie van het college en de huidige reeks in de begroting zijn in de grafiek visueel vormgegeven.

Het voorstel van het college is dan ook om:

- in de begroting de financiële reeks op te nemen op basis van de ambitie van het college voor de open-einde regelingen voor jeugdhulp om in 2024 te realiseren dat maximaal 1 op 8 inwoners een maatwerkvoorziening jeugdhulp ontvangen en de stijgende trend ten aanzien van de zorgzwaarte gekeerd wordt en in 2024 op het niveau van prognoses 2020 uitkomt.
- de prijsontwikkeling in de risico-paragraaf van de begroting op te nemen voor zowel jeugdhulp als Wmo.

In financiële zin leidt dit tot onderstaande prognose en voorgestelde bijstelling van de begroting.

Bijstelling begroting open-einde regelingen Jeugd ten opzichte van programmabegroting 2020-2023

	2020	2021	2022	2023	2024
Programma-begroting 2020-2023*	19.729.100	19.026.700	19.277.500	19.290.600	19.290.600
Ambitie college voor maatwerk jeugd	24.777.100	26.458.800	25.110.700	22.655.100	20.978.500
Bijstelling begroting	5.048.000	7.432.200	5.833.200	3.364.500	1.687.900

*na verwerking september en decembercirculaire en taakstelling en doortrekken 2024 op niveau 2023.

De ambitie is een forse opgave waar het college zich hard voor gaat maken. Daarbij is het goed te noemen dat een deel van deze inspanningen afgestemd en georganiseerd zijn in regionaal verband. Dit traject tot regionale afstemming is gestart om te bezien waar er gezamenlijkheid in de ambities is. U zal worden geïnformeerd over de voortgang daarop.

Om de doelstellingen te bereiken zijn in de bestuursopdracht sturing en ombuiging sociaal domein al maatregelen geïnventariseerd gericht op:

- de inrichting van de gemeentelijke toegang;
- de verwijsroute voor autonome verwijzers;
- versterken van de wijze van contractmanagement om – op basis van data en signalen – sneller en directer te sturen op kwaliteit van de dienstverlening en de realisatie van te hanteren maximum zorgaandelen;
- de inrichting van het zorglandschap die bijdraagt aan een focus op effectiviteit in plaats van op omzet.

De sturing op deze doelstelling zal continue bijsturing vergen en vraagt een stevige inspanning aan de voorkant: qua capaciteit, regionale samenwerking, en ook politiek-bestuurlijke keuzes daar waar er een scherpere afbakening gehanteerd zal worden.

Bij het sturen moeten de ogen geopend blijven: oog houden voor nieuwe mogelijkheden, tijdig anticiperen op aanpassingen in wet- en regelgeving en gebruik maken van goede voorbeelden in het land. Ook de mogelijkheden die een ander inkoopmodel op de langere termijn kan bieden, zal het college onderzoeken.

Sociaal domein breed

De open-einde regelingen Jeugd betreffen slechts 22 mln van het totaal van 120 mln van programma 4. Gegeven de omvang van de opgave zoeken we ook in het brede sociaal domein naar mogelijkheden om te bezuinigen. Daarbij kunnen moeilijke keuzes niet vermeden worden. De inzet is om te kiezen voor maatregelen die de doelstellingen van het langer thuis wonen voor ouderen en psychisch kwetsbaren niet schaden en die inwoners niet in hun portemonnee raken. Dit in aansluiting op de opgaven uit de integrale beleidsnota sociaal domein, die dit najaar in de afrondende besluitvorming wordt gebracht.

DEEL 4: Vervolgproces

Zoals aan het begin van deze informatiebrief benoemd is deze informatiebrief een stap in het totale proces om tot een sluitend meerjarenperspectief te komen. Zoals eerder benoemd is dit proces erop gericht om de gemeenteraad zo goed mogelijk te faciliteren om zijn rol goed in te kunnen vullen. Op de volgende momenten wordt de raad in ieder geval door het college nader geïnformeerd en betrokken bij het proces:

- 26 juni 2020: Informatiebrief naar raad over financiële positie Gouda
- 8 Juli 2020: Sessie met raad – reacties en input n.a.v. informatiebrief
- 2^e week september 2020: Werksessie met de raad
- November 2020: Debat en besluitvorming over begrotingsvoorstel

De nadere invulling van het vervolgproces wordt in nauwe samenwerking met de griffie, de agendacommissie en het presidium opgepakt. Daarbij is het voorzien van de gemeenteraad van duidelijke informatie en een passend proces leidend.

Concept scenario-analyse financiële impact Corona op gemeente Gouda						
Soort gebeurtenis	Gebeurtenis	Omschrijving	Impact klasse	Bandbreedte	Toelichting inschatting	Regeling vanuit het Rijk
Hogere uitgaven	Uitgaven om als gemeente te voldoen aan corona richtlijnen	Als gevolg van de Coronacrisis moet het overgrote deel van het ambtelijk apparaat de werkzaamheden vanuit huis verrichten. Dit brengt voor de gemeente kosten met zich mee. Om het thuiswerken te faciliteren zijn bureaustoelen geleverd bij medewerkers thuis (ongeveer 100). Diverse chromebooks verstrekt. Beeldschermen en laptop standaards. Alle medewerkers hebben een abonnement gekregen om te kunnen videobellen via Zoom. Daarnaast zijn diverse aanpassingen gedaan aan het Huis van de Stad zoals plaatsen plexiglas en aanschaf extra beschermingsmiddelen.		€ 114.000 - € 200.000	In 2020 is hieraan tot nu toe uitgegeven €114.000. Er wordt ervan uitgegaan dat nog meer maatregelen genomen moeten worden. Zoals nog meer aanpassingen aan het Huis van de Stad, verlenging van abonnementen, enz.	Valt onder de extra kosten van de gemeenten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot zijn gemaakt.
Hogere uitgaven	Toename inzet toezicht en handhaving op alle regelingen en verordeningen	Gemeente moet toezicht houden op naleving van alle regels. Dit leidt tot toename van de kosten van handhaving, door extra inzet van medewerkers om de verschillende maatregelen te handhaven en extra materiaal om dit uit te kunnen voeren.		€ 180.000 - € 300.000	Extra handhavingskosten tot nu toe bestaan de aanschaf van bodycams, twee electische fietsen, plaatsen twee extra camera's en twee extra medewerkers in ieder team in ieder geval tot en met 1 september. Kosten bedragen € 180.000. Als de duur van maatregelen wordt verlengd kan dit leiden tot extra kosten.	Valt onder de extra kosten van de gemeenten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot zijn gemaakt.
Hogere uitgaven	Extra uitgaven voor opvang dak- en thuislozen en vrouwenopvang	Voor de opvang van daklozen en voor de vrouwenopvang geldt dat deze zijn verplaatst naar een andere locatie. Om de de 1,5 meter regel te kunnen handhaven zijn deze verplaatst naar andere locaties zoals hotel/ vakantieparken.		€ 0 - € 50.000	Tot 15 mei is hieraan plm. € 91.000 uitgegeven. Kosten zijn rond € 70.000/ maand. Valt onder de meerkosten die door gemeente worden gemaakt. Meer specifiek extra huur van locaties om de 1,5 meter afstand te garanderen.	Gemeenten worden in eerste instantie gecompenseerd door ophoging van de bestaande uitkeringen in het Gemeentefonds. Dat betreft voor de meerkosten toevoegingen aan de decentralisatie-uitkeringen Vrouwenopvang en Maatschappelijke opvang. Voor de inhaalzorg wordt een toevoeging gedaan aan de AU. Deze middelen worden tussen gemeenten verdeeld volgens de bestaande verdeelsleutels. De precieze methode voor het vaststellen van de totale omvang van de meerkosten wordt nader uitgewerkt. Hierbij geldt het adagium dat gemeenten, net als aanbidders, gecompenseerd worden voor de meerkosten, maar er geen financieel voordeel van moeten ondervinden. Risico is dat de compensatie niet
Lagere inkomsten	Lagere opbrengsten uit heffingen en leges - toeristenbelasting	Substantieel lagere inkomsten uit heffingen en leges. In 2019 waren er nog ruim 1,1 miljoen toeristen. Die stroom is weggevalen en accommodaties staan leeg. De gemeenteraad wordt voorgesteld om de toeristenbelasting voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief. De aanslag van 2019 wordt opgelegd in augustus 2020.		€ 270.000	De gemeenteraad wordt voorgesteld om de toeristenbelasting voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief. De aanslag van 2019 wordt opgelegd in augustus 2020. Toeristenbelasting is € 135.000 per jaar.	Landelijk 100 miljoen compensatie voor de periode van 1 maart tot 1 juni. Nog geen definitieve reële compensatie.
Lagere inkomsten	Lagere opbrengsten uit heffingen en leges - Precario terrassen en uitstallingen	Substantieel lagere inkomsten uit heffingen en leges. Horeca zwaar getroffen door sluiting. Precario terrassen drukt substantieel op kosten sector. De gemeenteraad wordt voorgesteld om de precario voor terrassen en uitstallingen voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief. De aanslag van 2019 wordt opgelegd in augustus 2020.		534.000	De gemeenteraad wordt voorgesteld om de precario voor terrassen en uitstallingen voor de jaren 2020 en 2021 te verlagen naar een nul-tarief. De aanslag van 2019 wordt opgelegd in augustus 2020. Precario terrassen en uitstallingen € 267.000 per jaar.	Valt onder inkomstenderving van de gemeenten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot zijn gemaakt.
Lagere inkomsten	Lagere Parkeerinkomsten	Substantieel lagere inkomsten uit heffingen en leges. Minder bezoekers aan de stad, waardoor parkeeropbrengsten achter blijven.		€ 750.000 - € 1.600.000	De gemiddelde maandelijkse inkomsten van parkeren zijn €265.000 per maand (automaten, mobiel en garage). De maanden april en mei laten een afname zien van de maandelijkse inkomsten naar 80.000, dus 185.000 minder inkomsten (-70%) per maand. Gezien de versoepelingen vanaf juni/juli verwachten dat dit wel licht zal herstellen maar wel flink zal afnemen. Verdere ontwikkeling van de inkomsten is afhankelijk van verdere versoepeling van de maatregelen en de duur van de crisis.	Landelijk 125 miljoen compensatie voor de periode van 1 maart tot 1 juni. Nog geen definitieve reële compensatie.
Lagere inkomsten	Lagere inkomsten uit verhuur of exploitatie	Voor de huur geldt van gemeentelijk vastgoed geldt dat deze zijn opgeschort tot 1 september. Deze maatregel geeft ondernemers nu meer ruimte in hun liquiditeit waardoor hun kaspositie meer op peil blijft. Het risico van uitstel is dat er betalings-achterstanden en invorderingsproblemen kunnen ontstaan. College heeft besloten zich in te zetten voor enigerlei compensatie in cultuur en sportsector.		€ 950.000 - € 2.800.000	Het gaat voornamelijk om het opschorten van de huur. Vraag is hoe om te gaan met de uitgestelde huren? Het college kan besluiten tot het toekennen van compensatie, in de vorm van kwijtschelden van (een gedeelte) van de huur die is opgeschort. Totale huurinkomsten per maand zijn 378.500. Daarvan is 87% van gesubsidieerde instellingen waaronder Sport (249K), Museum (31K) en de schouwburg (30K). 29K is van instellingen zonder subsidie en 21K van commerciële instellingen. Wanneer 50% van de 50% van de huren van april tot en met augustus wordt kwijtscholden, en in september weer volledige huur kan worden geïnd is de financiële impact ongeveer 950.000. Landelijke ontwikkelingen lijken af te stevenen op 50%-50% verdelings'norm' tussen huurders en verhuurders. Zie bijv. Steunakkoord retail.	Landelijke compensatie inkomstenderving kwijtschelden huur aan sportverenigingen bedraagt € 90 mln tbv gemeenten, periode 1 maart t/m 1 juni 2020.

Hogere uitgaven	Cultuurinstellingen die in financiële nood komen	Na een periode van sluiting, kunnen culturele organisaties weer opstarten met beperkende maatregelen. Door de sluiting, de beperkingen qua publieksaantallen en de extra kosten die de maatregelen met zich meebrengen, komen culturele organisaties, groot en klein, in de problemen door het wegvallen van en vermindering van inkomsten. Meerdere organisaties benaderen de gemeente voor (financiële) steun.		€ 1.000.000 - € 3.200.000	Financiële impact is afhankelijk van de financiële steun waartoe wordt besloten/ daadwerkelijk wordt verleend en of de steun alleen van toepassing is op de gesubsidieerde organisaties of dat er ook breder middelen beschikbaar worden gesteld. De crisis treft de sector breed en raakt nadrukkelijk ook organisaties die nu geen subsidie of huurrelatie hebben met de gemeente. Het gaat hierbij om steun anders dan het kwijtschelden van huur. De nood bij de Goudse Schouwburg is op dit moment het grootst door dreigend faillissement, maar ook bij andere organisaties dreigen op de langere termijn financiële problemen. Voor (het organiseren van) steun voor instellingen met een regionale functie, worden gesprekken gevoerd met de regiogemeenten, andere gemeenten, provincie, VNG en OCW.	Steunpakket OCW 300 miljoen: organisaties in de gemeente Gouda (en de regio) valt vooralsnog buiten de kaders van dit pakket en kan hier dus geen aanspraak op maken. Er wordt een stevige lobby gevoerd door Gouda in diverse samenwerkingsverbanden. Daarnaast komt in het gemeentefonds een compensatiebedrag voor cultuur (€ 60 miljoen). Het is nog onbekend hoe de verdeelsleutel is.
Hogere uitgaven	Toename bijstand	De landelijke werkloosheid loopt sterk op vanaf medio maart en dit zien we ook in Gouda. Dit heeft gevolgen voor de instroom in de reguliere bijstand. Toenemend beroep op bijstand in de eerste maanden al merkbaar. Dit is een landelijk beeld wat je ook bij andere gemeenten ziet.		€ 1.000.000 - € 2.500.000	De landelijke werkloosheid loopt sterk op vanaf medio maart en dit zien we ook in Gouda (toename van 16% in april). Dit heeft gevolgen voor de instroom in de reguliere bijstand. In de eerste vier maanden van dit jaar zien we een toename van de aanvragen van 1600 naar 1683. Dit is een toename van 4,5%. Het is lastig te voorspellen hoe dit zich verder gaat ontwikkelen dit jaar. De verwachte gemiddelde toename heeft een bandbreedte van 5% toename tot en met 10%. Er is gerekend met het voorlopige BUIG-budget (september circulaire), maw de neerwaartse bijstelling van de meicirculaire is niet doorgevoerd.	Handhaven maandelijks betalingen bijstand op het niveau van het voorlopig vastgesteld budget en in september wordt het macrobudget 2020 opnieuw bezien.
Hogere uitgaven	Extra kosten afvalverwerking	Landelijk beeld is dat tussen de 20 en 25 procent meer afval ontstaat bij huishoudens. Extra verwerkingskosten zijn over het algemeen niet begroot. Op basis van de wachtrij bij Cyclus en het feit dat mensen al hun afval nu thuis produceren en weggooien, zal er flink meer afval verwerkt ingezameld worden. De ophaalkosten zullen naar verwachting beperkt hoger zijn. Vooral de ingezamelde hoeveelheid, de verwerkingskosten, zullen hoger worden. Op basis van de verwerkingskosten van 2019 (3.200.000) verwachten we een toename van 15%.		€ 320.000 - € 640.000	Op basis van de wachtrij bij Cyclus en het feit dat mensen al hun afval nu thuis produceren en weggooien, zal er flink meer afval verwerkt ingezameld worden. De ophaalkosten zullen naar verwachting beperkt hoger zijn. Vooral de ingezamelde hoeveelheid, de verwerkingskosten, zullen hoger worden. Op basis van de verwerkingskosten van 2019 (3.200.000) verwachten we een toename van 15%.	Valt onder de extra kosten van de gemeenten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot zijn gemaakt.
Hogere uitgaven	Extra financiële steun Verbonden Partijen/ deelnemingen	Risico op discontinuïteit van verbonden partijen en maatschappelijke instellingen. Verwachting is dat extra financiële steun nodig is. Voorbeeld Veiligheidsregio: stijging kosten deels vanuit het Rijk. Deel meerkosten verwacht later bij gemeenten		€ 1.000.000 - € 2.000.000	Promen verwacht een tekort voor de gehele GR tussen de € 1 en 1,5 mln. Promen heeft aan de opbrengstenkant een verlies van € 300 K per maand en aan de kostenkant extra uitgaven (o.a. extra vervoer van medewerkers naar hun externe werkplek). RDOG houdt rekening met omzetsderving van 1,5 a 2 mln en daar bestaat het risico dat algemene reserve door gemeenten moet worden aangevuld. Ook voor de Veiligheidsregio bestaat het risico dat de hogere kosten niet volledig vergoed worden door het Rijk. Hier moeten nog afspraken over worden gemaakt. Voor de andere GR'en verwachten wij op dit moment geen grote financiële effecten. Inschatting van de stijging is lastig. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een stijging tussen de 2,5% en de 5%.	Dit valt onder de extra kosten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot hierop zijn gemaakt.
Hogere uitgaven	Toename beroep op borgstellingen en garanties	Gemeenten staan borg voor de rente- en aflossingsverplichtingen van organisaties zoals culturele instellingen, voetbalclubs, bibliotheek, etc. Als een partij niet kan voldoen aan de verplichting jegens de bank dan zal de bank de gemeente aanspreken de betalingsverplichting over te nemen of de schuld over te nemen bij een faillissement (afhankelijk van de gevestigde zekerheden). De boekwaarde van het totaal aan borgstellingen met hoger/hoog risicoprofiel is € 7.900.000 en het totaal aan borgstellingen met een lager risicoprofiel € 22.700.000.		€ 500.000 - € 5.000.000	Voor borgstellingen is een risicoanalyse opgesteld. Borgstellingen met het hoogste risicoprofiel zijn de Schouwburg, Cheese Experience en de openbare bibliotheek. Er is een 80% borgstelling verstrekt aan de Stichting Schouwburgcomplex voor de bij de ABNAMRO opgenomen financiering van de Cinema. In beginsel zouden wij door de ABN aangesproken kunnen worden tot het voldoen van de 80% van de rente- en aflossingsverplichtingen. Indien dat gebeurt ontstaat een vordering van Gouda op de Schouwburg met daarbij de vraag of deze vordering ooit zal kunnen worden voldaan. Cheese Experience is later geopend dan voorzien. De organisatie is sterk afhankelijk van het aantrekken van het (internationaal) toerisme. Op basis van deze risicoanalyse is een bandbreedte ingeschat van € 500.000 - € 5.000.000	Valt onder de extra kosten van de gemeenten a.g.v. corona waarover nog geen afspraken voor compensatie of een voorschot zijn gemaakt.
Hogere uitgaven	Extra uitgaven stimuleren lokale economie	Door de crisis zullen meerdere ondernemers en winkels failliet gaan. Dit leidt tot meer leegstand in het centrum, minder activiteiten, etc waardoor de gemeente extra beleid ontwikkelt met bijbehorende kosten om de lokale economie weer een zwengel te geven		PM	Als college besluit tot het reserveren van middelen voor economische structuurversterking en versterken ondernemersklimaat gericht op economisch herstel na de crisis. Deze middelen zouden kunnen worden aangewend voor het ondersteunen van een herstelplan voor de binnenstad en voor stadsbrede initiatieven die bijdragen aan structuurversterking van de Goudse economie.	

Rijksmaatregelen uitgevoerd door gemeente

Regeling	Omschrijving
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	De Tozo biedt financiële steun voor zelfstandig ondernemers en zzp'ers die door het coronavirus plotseling geen of minder inkomsten meer hebben. De Tozo bestaat uit twee onderdelen. Zelfstandigen kunnen aanvullende inkomensondersteuning krijgen voor levensonderhoud en/of een lening voor bedrijfskapitaal bij wegvallende inkomsten die het gevolg zijn van de coronacrisis. Voor het uitvoeren van de ToZo heeft de gemeente voorschotbedragen ontvangen van het Rijk. Het kabinet heeft op 28 mei bekendgemaakt dat de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) met een extra maand wordt verlengd tot en met 30 september. Vanaf 1 juni gaat de regeling verder onder een paar nieuwe voorwaarden.
Financiële continuïteit jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning	Vanwege het grote maatschappelijk belang dat de taken die vallen onder de Jeugdzorg en de Wmo in stand blijven, hebben het Rijk en de VNG nu afspraken gemaakt over de continuïteit van de financiering voor deze taken. Meerkosten als gevolg van de coronacrisis worden vergoed. Het is belangrijk dat de financiering van de omzet door gemeenten richting aanbieders onverminderd plaatsvindt, zoals die contractueel overeengekomen was dan wel een zo goed mogelijke inschatting daarvan. Gemeenten ontvangen de vergoeding via een ophoging van de bestaande uitkeringen in het Gemeentefonds. De regeling om aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en maatschappelijke ondersteuning financieel zekerheid en ruimte te bieden, van 1 juli verlengd tot en met 31 december 2020.

Financiële maatregelen gemeente

Maatregel	Omschrijving
Betalingsuitstel lokale belastingaanslag	Lokale overheden is gevraagd coulant te zijn bij het innen van de belastingen. Inmiddels heeft een grote groep ondernemers een belastingaanslag van de BSGR ontvangen. Besloten is om hen op verzoek uitstel van betaling te verlenen tot 31 augustus 2020.
Belastinguitstel logiesaanbieders	Met de Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is afgesproken dat de toeristenbelasting 2019 voor 31 augustus niet wordt ingevorderd. Ondernemers dienen hiervoor wel uitstel aan te vragen bij de BSGR.
Toeristenbelasting 2020 en 2021	Het verlagen van de aanslagen toeristenbelasting en precario terrassen naar een nul-tarief in 2020 en 2021 de facto bedoeld is ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021). De heffing toeristenbelasting 2019 moet wel opgelegd worden omdat deze belastingheffing al bij de gasten in rekening is gebracht en geïnd. Hier bestaat nog het risico op oninbare aanslagen vanwege faillissementen van aanbieders.
Precarioheffing terrassen	Het verlagen van de aanslagen toeristenbelasting en precario terrassen naar een nul-tarief in 2020 en 2021 de facto bedoeld is ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021). De heffing toeristenbelasting 2019 moet wel opgelegd worden omdat deze belastingheffing al bij de gasten in rekening is gebracht en geïnd. Hier bestaat nog het risico op oninbare aanslagen vanwege faillissementen van aanbieders.
Opschorten Huur gemeentelijk vastgoed	De inning (invordering) van de huurtermijnen voor de huur van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed wordt op verzoek opgeschort tot 1 juni 2020. In college is voorstel behandeld om dit te verlengen naar 1 september.
60 dagen betalingstermijn	Voor privaatrechtelijke vorderingen (facturen) is de betalingstermijn te verruimd naar 90 dagen. Dit betekent dat 90 dagen na factuurdatum een 1e herinnering wordt verstuurd en dan 14 dagen na de 1e herinnering wordt een 2e herinnering verstuurd. En dat zowel op de factuur als later (indien van toepassing) op de herinnering nadrukkelijk gewezen wordt op de mogelijkheid van het treffen van een betalingsregeling. Betalingsregelingen worden makkelijker getroffen.

Bedrijfsvoeringsmaatregelen gemeente

Maatregel	Omschrijving
Aanpassingen Huis van de Stad	In het Huis van de Stad zijn enkele aanpassingen gedaan om te voldoen aan de corona maatregelen. De plekken aan de balie en spreekkamers op de 1e verdieping zijn voorzien van plexiglas. Aanschaf van persoonlijke beschermingsmiddelen en handgels.
ARBO maatregelen thuiswerken	Om het thuiswerken te faciliteren zijn aan medewerkers diverse hulpmiddelen verstrekt: bureaustoelen (92), chromebooks (38), beeldschermen (65), laptopstandaards (77) en toetsenborden (92).
Abonnement ZOOM	Alle medewerkers van de gemeente Gouda hebben een abonnement op de applicatie ZOOM gekregen om videobellen mogelijk te maken. Het abonnement loopt tot en met augustus 2020.
Extra kosten handhaving	Extra handhavingskosten bestaan de aanschaf van bodycams, twee electische fietsen, plaatsen twee extra camera's en twee extra medewerkers in ieder team in ieder geval tot en met 1 september.

Overige maatregelen gemeente

Maatregel	Omschrijving
Extra uitgaven voor opvang dak- en thuislozen en vrouwenopvang	Voor de opvang van daklozen en voor de vrouwenopvang geldt dat deze zijn verplaatst naar een andere locatie. Om de 1,5 meter regel te kunnen handhaven zijn deze verplaatst naar hotel/ vakantieparken.
Laptops	Aanschaf laptops voor kinderen zodat zij thuisonderwijs kunnen krijgen
Subsidies en evenementen	Subsidie ontvangers kunnen in een aantal gevallen niet de afgesproken prestaties leveren vanwege de coronacrisis. De lijn is dat wanneer aannemelijk wordt gemaakt dat de afwijkende prestatie wordt veroorzaakt door de coronacrisis én de kosten voor deze prestatie al zijn gemaakt of niet meer voorkomen kunnen worden, er niet wordt overgegaan tot terugvorderen van de (volledige) subsidie. Dit leidt tot minder uitgaven of gelijke uitgaven (natuurlijk minder inhoudelijke opbrengsten, omdat activiteiten niet uitgevoerd worden)
Meer ruimte te geven voor 'coronaterassen'	Op dit moment is een voorstel uitgewerkt voor uitbreiding van terrassen op de markt vanaf 1 juni. Daarbij moet voldaan worden aan een aantal voorwaarden.
Tegemoetkoming leges evenementen en terrasvergunningen	Hier is nog geen definitieve uitspraak door het college over gedaan. Geheel of gedeeltelijk de leges kwijt te schelden voor reeds afgegeven vergunningen waar nu geen gebruik van kon worden gemaakt. Maar in beginsel worden leges natuurlijk betaald voor het product vergunning en dat is gewoon geleverd. Betreft dan met name evenementen -en terrasvergunningen. Het aantal evenementenvergunningen en daaraan gekoppelde bedragen zijn echter zeer laag. Gaat om twee of drie afgegeven vergunningen voor grote evenementen
Maatregelen in de buitenruimte	In de startfase zijn diverse maatregelen getroffen om bezoekers en gebruikers van de buitenruimte te wijzen op de regels rondom social distance, afsluitingen en het in goede banen leiden van voetgangersstromen. Er zijn parkeerterreinen afgesloten, diverse borden geplaatst, hekwerken ter afsluiting, bankjes verwijderd, trottoirstickers geplakt, inclusief alle daarmee samenhangende werkzaamheden en voorbereidingen.

**Maatregelen gemeente waarvoor
Raadsbesluit nodig is**

Maatregel	Omschrijving
Toeristenbelasting 2020 en 2021	Het verlagen van de aanslagen toeristenbelasting naar een nul-tarief in 2020 en 2021 is de facto bedoeld ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021). De heffing toeristenbelasting 2019 moet wel opgelegd worden omdat deze belastingheffing al bij de gasten in rekening is gebracht en geïnd. Hier bestaat nog het risico op oninbare aanslagen vanwege faillissementen van aanbieders.
Precarioheffing terrassen en uitstallingen	Het verlagen van de en precario terrassen en uitstallingen naar een nul-tarief in 2020 en 2021 de facto bedoeld is ter compensatie van de aanslagen en heffingen van 2019 (met name het nultarief 2021).
Eventueel kwijtschelden huur gemeentelijk vastgoed	De inning (invordering) van de huurtermijnen voor de huur van gemeentelijk vastgoed is op verzoek opgeschort tot 1 juni 2020. In college is voorstel goedgekeurd om dit te verlengen naar 1 september. Inzet op compensatie in de sport- en cultuursector.
Tegemoetkoming leges evenementen en terrasvergunningen	Hier is nog geen definitief besluit door het college gedaan. Geheel of gedeeltelijk de leges kwijt te schelden voor reeds afgegeven vergunningen waar nu geen gebruik van kon worden gemaakt. In beginsel worden leges natuurlijk betaald voor het product vergunning en dat is gewoon geleverd. Betreft dan met name evenementen – en terrasvergunningen.. Het aantal evenementenvergunningen en daaraan gekoppelde bedragen zijn echter zeer laag. Gaat om twee of drie afgegeven vergunningen voor grote evenementen

Toelichting op de tabel Meicirculaire 2020

Meicirculaire – mutatie t.o.v. decembercirculaire 2019

Met behulp van een tweetal rekenmodellen is de meicirculaire doorgerekend op basis van de meest recente maatstafaantallen en gemeentelijke of landelijke verwachtingen over de ontwikkeling in de komende jaren. De uitkomsten zijn afgezet tegen de ramingen op grond van de decembercirculaire 2019.

Uit de doorrekening van de meicirculaire 2020 blijkt dat Gouda in 2020 € 2,2 miljoen extra van het Rijk krijgt, maar wordt er in de jaren vanaf 2021 circa € 3 tot € 5 miljoen euro minder ontvangen dan eerder geraamd. Per saldo is voor 2020 een negatief effect op het financieel perspectief zichtbaar, omdat de te oormerken bedragen groter zijn dan de extra middelen die Gouda uit het gemeentefonds ontvangt. In de latere jaren krijgt Gouda minder middelen, maar vallen er een aantal geoormerkte bedragen vrij. Ook is er ten opzichte van vorig jaar een groter bedrag nodig voor het indexeren van budgetten. Door deze methodiek worden tussentijdse bijstellingen zoveel mogelijk voorkomen.

Aan de hand van de verstrekte rekenmodellen zijn de effecten voor Gouda berekend en is het effect op het financieel perspectief 2020-2024 bepaald. Zie daartoe onderstaande tabel.

Tabel: uitkomst doorrekening meicirculaire 2020

Bedragen * € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Meicirculaire - mutatie t.o.v. decembercirculaire 2019 (+ = extra middelen)	2.234	-4.703	-3.369	-4.113	-5.088
Waarvan geoormerkte bedragen:					
A. Loon- en prijscompensatie (- = aanvullend benodigd)		-952	-1.462	-2.024	-2.307
B. Mutaties in de niet-geïntegreerde onderdelen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein (+ = verlaging budgetten gemeente)	-1.028	5.297	5.168	5.233	5.187
C. Taakmutaties en wijzigingen in gelabelde uitkeringen en/of geïntegreerde onderdelen m.b.t. het sociaal domein (- = verhoging budgetten gemeente)	-1.308	-449	-609	-636	-636
D. Overige mutaties in taken en gelabelde uitkeringen	-7				
Subtotaal geoormerkte bedragen	-2.343	4.847	4.559	4.597	4.551
Effect meicirculaire 2020 op het financieel perspectief	-109	-808	-273	-1.540	-2.844

Toelichting op geoormerkte bedragen

Ad A.)

Gemeenten moeten de stijgende kosten van lonen en prijzen dekken ten laste van de uitkering uit het gemeentefonds, maar kunnen de percentages die daarbij worden gehanteerd zelf bepalen. Gouda volgt hierbij de prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers voor loonindexatie en prijs overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC) voor prijsindexatie, waarnaar in de meicirculaire wordt verwezen. Voor 2021 is hierbij rekening gehouden met een loonindexatie van 2,6% en een prijsindexatie van 1,8%.

Daarnaast heeft de regionale afspraak uit de werkgroep FKGR om voor de gemeenschappelijke regelingen in 2021 een aanvullende loonindexatie van 1,28% toe te passen een negatief effect op het netto-effect van de bijgestelde inkomstenraming. Voor Gouda gaat het dan om ongeveer € 2 ton structureel.

In de programmabegroting 2020 zijn de loon- en prijsgevoelige budgetten geactualiseerd, waarvoor bij de 2^e begrotingswijziging 2019 aanvullende middelen beschikbaar zijn gesteld. Het meerjarige effect van de verbeterde basis is nu zichtbaar in de doorrekening van de meicirculaire 2020 en werkt meerjarig cumulatief door (ongeveer € 0,6 miljoen per jaar).

Overige verschillen ontstaan door wijzigingen in de verwachte loon- en prijsindexen na 2021.

Ad B.)

Vanaf 2019 zijn en worden delen van de voormalige integratie-uitkering sociaal domein geïntegreerd in de algemene uitkering. Voor sommige onderdelen is dat (nog) niet mogelijk zoals beschermd wonen, participatie (WSW) en Voogdij/18+. Vooralsnog blijven (de mutaties in) deze uitkeringen geoormerkt voor het sociaal domein en worden de effecten niet op het financieel perspectief van Gouda afgewikkeld. In 2020 levert dat € 1,0 miljoen op. In de jaren daarna wordt de gemeente gekort op de middelen voor Beschermd wonen (€ 4,3 miljoen per jaar/structureel) en Voogdij/18+ (€ 1,2 miljoen per jaar structureel). De negatieve bestelling van Beschermd wonen hangt in belangrijke mate samen met de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor mensen met een psychische stoornis. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo.

De negatieve bijstelling voor Voogdij/18+ vindt zijn oorzaak in de actuele zorggebruikcijfers over 2019.

Ad C.)

Op een uitzondering na hebben alle taakmutaties en labellings binnen de algemene uitkering betrekking op onderdelen uit het sociaal domein. Het meest in het oog springend is € 1.000.000 in 2020 voor Perspectief op Werk (hetzelfde bedrag is in 2019 ontvangen). Daarnaast komen oplopende bedragen beschikbaar voor Inburgering en Versterking arbeidsmarktregio's, in totaal oplopend naar € 0,7 miljoen in 2024.

Ad D.)

Voor de energieprestatieregeling gebouwen EPDBIII komt in 2020 eenmalig € 7.000 beschikbaar.

Onderzoek lokale lasten

Concerncontrol
Mei 2020

Samenvatting en Conclusies

Actuele ontwikkelingen 2020

Het onderzoek heeft betrekking op de periode tot en met 2019. In 2020 doen zich echter enkele ontwikkelingen voor die effect hebben op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Zo zullen op de eerste plaats de verwerkingskosten stijgen. Deze verwerkingskosten stijgen door de verhoging van de afvalstoffenbelasting die de landelijke overheid heeft ingevoerd. Naar verwachting zal deze belasting de komende jaren verder stijgen waardoor de verbranding van restafval steeds duurder wordt. Ook de verwerkingskosten voor GFT zullen naar verwachting stijgen. Daarnaast zorgen marktontwikkelingen voor dalende opbrengsten voor grondstoffen zoals pmd (plastic, metalen en drankenkartons), oud papier en textiel. Een derde landelijke ontwikkeling betreft de toenemende vervuiling van de grondstoffen. Doordat de kwaliteit afneemt, brengen deze grondstoffen minder op en moet er meer afgekeurd materiaal worden verbrand. Vervuilde grondstoffen kunnen namelijk niet worden gerecycled en moeten als restafval worden verbrand. Wel kan de gemeente beleidsmatige keuzen maken, zoals het afsluiten van GFT containers, zodat alleen toegang mogelijk is met een afvalpas. Ook kan de gemeente zwaarder inzetten op communicatie, controle en handhaving met betrekking tot het aanbieden. Aan verschillende keuzen zijn uiteraard verschillende kosten verbonden. Deze ontwikkelingen zullen leiden tot een verhoging van de afvalstoffenheffing. Hoewel een en ander afhankelijk is van de komende aanbestedingen die Gouda voor de boeg heeft, kan nu al wel gesteld worden dat het hier vermoedelijk om enkele tientallen euro's per huishouden zal gaan. Aangezien het hier om landelijke ontwikkelingen gaat en iedere gemeente hier dus gevolgen van ondervindt, zullen deze ontwikkelingen vermoedelijk geen direct effect hebben op de positie van Gouda in de lokale lasten monitor.

Beeld van Gouda

Met betrekking tot lokale woonlasten staat Gouda in 2019 op de 11^e plaats van duurste gemeenten.

Lokale woonlasten (in €)	Gouda	Nederland	Gouda	Nederland
Jaar	Eenpersoons	Eenpersoons	Meerpersoons	Meerpersoons
2014	802	627	867	698
2015	852	637	919	709
2016	891	651	959	716
2017	939	644	1006	718
2018	915	649	982	717
2019	946	669	973	738

	Verschil lokale woonlasten Gouda t.o.v. gemiddelde Nederland	
Totaal	Eenpersoons	Meerpersoons
2014	128%	124%
2015	134%	130%
2016	137%	134%
2017	146%	140%
2018	141%	137%
2019	141%	132%

Bij het bovenstaande beeld wordt geen rekening gehouden met de prijs van woningen. Deze ligt in Gouda relatief laag:

Nummer in prijsklasse	Naam gemeente	Gemiddelde WOZ waarde 2018
1	Delftzijl	€ 123.539
57	Gouda	€ 186.336
380	Bloemendaal	€ 637.391

Deze positie kan nader geanalyseerd worden. Lokale woonlasten bestaan uit OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Als de top 25 duurste gemeenten wordt bezien, valt op, dat in 2019 in Gouda gemiddeld de laagste OZB betaald wordt.

Met betrekking tot de afvalstoffenheffing wordt in Gouda binnen de top 25 relatief een lagere afvalstoffenheffing betaald door een meerpersoonshuishouden in 2019. De afvalstoffenheffing voor een éénpersoonshuishouden in Gouda valt in 2019 in de middenmoot van de top 25.

In 2019 heft Gouda zowel voor éénpersoons- als voor meerpersoonshuishoudens de hoogste rioolheffing van Nederland.

Los van de top 25 levert dit voor Gouda het volgende beeld op in landelijk perspectief:

2019: score in tarief	OZB	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing	
		Meerpersoons	Eénpersoons	Meerpersoons	Eénpersoons
No. Gouda	107	226	294	355	355
No. van de hoogste gemeente	355	355	355	355	355

De rioolheffing maakt een vrij groot onderdeel uit van de totale woonlastendruk:

2019	Eenpersoons	Percentage	Meerpersoons	Percentage
OZB	222,53	24%	222,53	23%
Afval	235,38	25%	261,76	27%
Riool	487,95	52%	487,95	50%
Totale woonlasten	945,86	100%	972,24	100%

Geconstateerd kan worden, dat de ontwikkeling van de rioolheffing de afgelopen jaren nogal spectaculair is verlopen. Hier ligt echter een expliciet besluit aan ten grondslag dat op 17 december 2014 door de gemeenteraad is genomen. De kern van dit besluit is, dat de kosten voor riolering niet meer geactiveerd worden, maar gedekt worden uit de voorziening. Deze voorziening dient jaarlijks gevoed te worden vanuit de rioolheffing. Hierdoor wordt voorkomen dat de jaarlijkse kapitaallasten stijgen en de rioolheffing in de toekomst navenant stijgt. Bovendien levert een en ander een rentevoordeel op, aangezien geen rentekosten worden gemaakt. Het nadeel is uiteraard, dat op de korte termijn meer rioolheffing geheven moet worden.

Mogelijkheden

Kwijtschelding en belastingen

De mogelijkheden om de kwijtschelding te verbreden naar een grotere doelgroep (met een reductie van de lokale lasten voor een grotere doelgroep als gevolg) zijn wettelijk begrensd. De gemeenteraad heeft slechts de vrijheid te besluiten minder kwijt te schelden dan de rijksregels toestaan of zelfs in het geheel geen kwijtschelding te verlenen. Gouda maakt momenteel maximaal gebruik van de kwijtscheldingsmogelijkheden. Voor rioolheffing en afvalstoffenheffing kan dit beleid wettelijk niet verder verruimd worden.

Sommige gemeenten heffen een toeristenbelasting om de lasten voor “eigen” inwoners daardoor te beperken. In 2019 kent 83% van de gemeenten een toeristenbelasting. Hoewel de tariefstructuur voor de toeristenbelasting zeer veel verschillende vormen kent, wordt een vast bedrag per overnachting het meest gebruikt. Gouda staat in 2019 op plaats 252 (de duurste gemeente is Amsterdam en staat op nummer 355). De toeristenbelasting levert Gouda op jaarbasis ongeveer € 135.000 op. Het verhogen van deze belasting levert dus niet zoveel mogelijkheden op om elders de woonlasten voor inwoners te verlagen.

Gouda staat in 2019 op plaats 282 voor wat betreft de hondenbelasting (de duurste gemeente is Groningen en staat op nummer 355). De bruto opbrengst voor hondenbelasting is voor Gouda in 2019 € 270.000. De netto opbrengst (na aftrek verminderingen) € 250.000. Net al bij toeristenbelasting levert een verhoging van deze belasting dus niet zoveel mogelijkheden op om elders de woonlasten voor inwoners te verlagen. Ook het afschaffen van de hondenbelasting levert weinig lastenreductie op.

Het verhogen van toeristenbelasting en hondenbelasting levert een structurele verhoging van de baten op. Hiermee zou de lokale woonlastendruk structureel verlaagd kunnen worden.

Het loslaten van kostendekkendheid

Gelet op de hoge rioolheffing, ligt het voor de hand eerst en vooral te bezien in hoeverre deze rioolheffing verlaagd kan worden. De Gemeentewet bepaalt dat de geraamde baten van bestemmingsheffingen (zoals de rioolheffing) niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten ter zake. Deze eis geldt voor de geraamde baten en lasten. De feitelijke kostendekking kan – achteraf gezien – incidenteel wel hoger zijn dan 100% (COELO, 2019, p. 65). Een gemeente kan evenwel kiezen voor een onvolledige kostendekking. Op dit moment hanteert Gouda het principe van kostendekkendheid, ook ten aanzien van rioolheffing. De totale lasten worden gedekt door de totale heffingsopbrengst, zij het dat gebruik wordt gemaakt van een voorziening om de saldi te egaliseren. Als het principe van kostendekkendheid wordt losgelaten, dan is het ook op die manier mogelijk om de rioolheffing te verlagen.

Dit zou mogelijk zijn met een aanvullende bijdrage, bijvoorbeeld vanuit het rekeningresultaat. Het nadeel van deze oplossingsrichting is echter, dat een dergelijke additionele voeding slechts eenmalig is en afhankelijk is van het rekeningresultaat. Een andere mogelijkheid is, om jaarlijks de heffing te verlagen. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de voeding van de voorziening Riolering. Een jaarlijkse verlaging van € 2 mln. van de rioolheffing, leidt uiteindelijk in 2053 tot een negatieve voorziening van € 75 mln. Een dergelijke verlaging is dus minder realistisch.

Men kan er ook voor opteren, om tot het jaar 2023 tijdelijk de heffing te verlagen en navenant de voeding richting de voorziening tijdelijk te verlagen. Stel dat per 2020 de heffing met € 1 mln. verlaagd zou worden en dat ook de voeding van de voorziening jaarlijks met € 1 mln. zou afnemen, dan ontstaat het volgende beeld:

Jaar	Totale baten minus totale lasten	per:	Gecorrigeerde stand voorziening Riolering
2019	3.639.865	31-12-2019	18.310.460

2020	-6.868.758	31-12-2020	11.441.702
2021	-5.826.279	31-12-2021	5.615.423
2022	-3.559.273	31-12-2022	2.056.150
2023	-4.660.723	31-12-2023	-2.604.573

In dit voorbeeld wordt de voorziening medio 2023 negatief. Dit beeld kan worden geactualiseerd op basis van de werkelijke cijfers 2019. Een eerste indruk is daarbij, dat de voorziening eind 2019 op een stand komt van € 20 miljoen, zodat het saldo in de bovenstaande tabel met € 1,7 mln. verbeterd. Dit is echter een tijdelijke maatregel. In het jaar 2024 zal de rioolheffing weer naar het oude niveau moeten worden teruggebracht om de voorziening weer op peil te houden.

Kostentoerekening

Een andere mogelijkheid is om enkele posten, die nu worden toegerekend aan riolering, in het vervolg niet meer toe te rekenen. Daarmee blijft het principe van kostendeckendheid ongewijzigd, maar worden kosten anders toegerekend. De kosten worden dan verlaagd met een navenante reductie van het tarief als gevolg.

Dit levert een structurele verlaging van het tarief op. Dit impliceert wel, dat de lasten elders in de begroting terecht komen (omdat zij dus niet meer via de heffing worden gedekt). Hiervoor zal dus structurele ruimte gevonden moeten worden.

Voor de rioolheffing levert deze mogelijkheid het volgende beeld op:

	Besparing	Tariefreductie	Eigenaar	Gebruiker	Totaal
Tarief 2020			255	255	510
Niet toerekenen van exploitatie DO	2.159.172	61	224	224	449
Niet toerekenen van groot onderhoud	1.517.000	43	234	234	467
Niet toerekenen van klimaatadaptie	550.000	16	247	247	494
Niet toerekenen van perceptiekosten	659.483	19	246	246	491
Niet toerekenen van straatreiniging	301.744	9	251	251	501
Niet toerekenen van gemalen	500.000	14	248	248	496
Niet toerekenen van onderzoek	180.000	5	252	252	505
Aantal actieve aansluitingen				35350	

In de bovenstaande opstelling is de tariefreductie voor de eigenaar en de gebruiker in dezelfde verhouding toegepast als het oorspronkelijke tarief: 50% om 50%. Men kan uiteraard ervoor opteren om deze verdeling te wijzigen. Zo zijn er gemeenten waarbij de eigenaar meer betaalt dan de gebruiker of vice versa.

Ook zou men ervoor kunnen opteren om de BTW niet meer mee te nemen in de berekening van de lasten. BTW kan immers teruggevorderd worden via het BTW compensatiefonds, zo is dan de gedachte. Hiermee kan de heffing met € 1.075.000 op jaarbasis verlaagd worden.

Eenzelfde redenering kan worden opgezet met betrekking tot de kwijtschelding. De kwijtschelding wordt jaarlijks meegenomen in de totale lastenopstelling en men kan overwegen om dit in het vervolg achterwege te laten (hetgeen niet ongebruikelijk is). Dit zou de kosten voor riool met € 675.000 verlagen. De reden waarom andere gemeenten hiervoor opteren ligt in het feit dat men kwijtscheldingsbeleid als vorm van sociaal beleid aanmerkt en separaat inzichtelijk wil maken. Deze gemeenten betrekken het standpunt dat sociaal beleid eerder moet worden opgevangen vanuit de algemene middelen en niet in rekening moet worden gebracht bij de inwoners via de heffing. Alle kwijtscheldingsvormen worden dan ondergebracht op een separate post die niet wordt toegerekend aan Riool, Afval, etc.

Voor de afvalstoffenheffing geldt, dat jaarlijks ongeveer € 900.000 wordt kwijtgescholden (voor het jaar 2019 vermoedelijk zelfs € 950.000). Daarnaast wordt in 2019 € 1.680.252 aan BTW toegerekend aan de afvalfunctie. Ook voor de afvalstoffenheffing kan men ervoor opteren bepaalde kosten niet meer toe te rekenen. Te denken is dan aan de perceptiekosten (€ 80.706), de dierenambulance (€ 45.000), handhaving (€ 139.245), etc.

Het niet meer toerekenen van kosten aan riolering zou uiteraard ook stapsgewijs kunnen worden doorgevoerd.

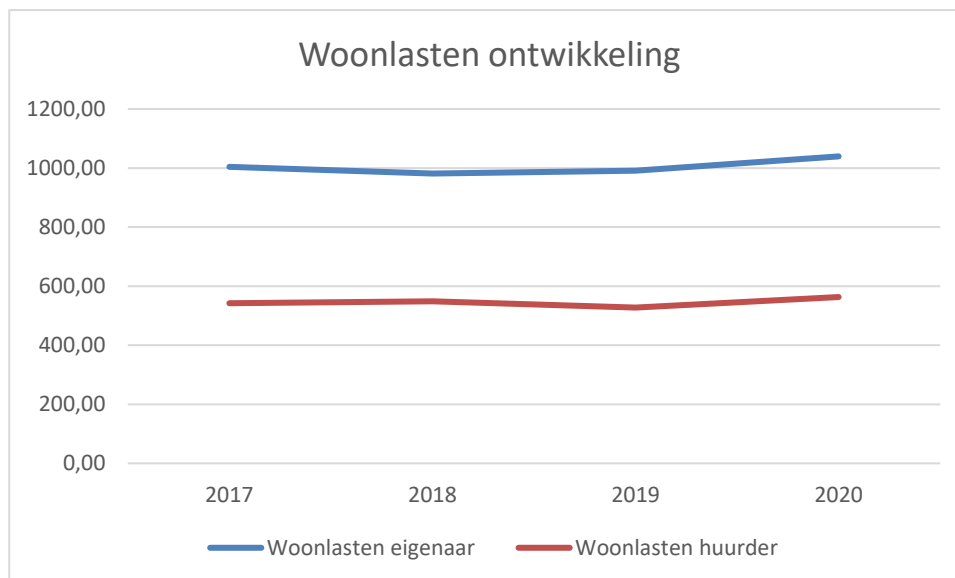
Bevindingen

De deelvragen (zie bijlage I) kunnen als volgt worden beantwoord:

1. Welke lasten vallen onder lokale woonlasten en hoe hoog zijn deze lasten in Gouda?

Het begrip lokale lasten wordt in de literatuur op verschillende manieren ingevuld, maar de meest voorkomende definitie is ontleend aan het CBS. Het CBS definieert lokale lasten als de opbrengst van de door decentrale overheden geheven belastingen en retributies. Retributie is een betaling die de overheid krachtens algemene regels vordert voor een concrete door haar geleverde dienst. Het verschil tussen retributies en belastingen is, dat er bij een retributie een tegenprestatie aanwezig is en bij een belasting niet, aldus het CBS. Gemeentelijke woonlasten bestaan uit rioolheffing, afvalstoffenheffing (retributies) en OZB (belasting)(COELO, 2019, p. 18).

De gemiddelde woonlasten per eigenaar of huurder ontwikkelen zich dan als volgt (jaarrekening en begroting, gemeente Gouda):

Jaartal	2017	2018	2019	2020
Woonlasten eigenaar	1004,20	981,45	990,85	1039,54
Woonlasten huurder	541,80	548,4	527,6	563,3

Bij het bovenstaande beeld wordt geen rekening gehouden met de prijs van woningen. Deze ligt in Gouda relatief laag:

Nummer in prijsklasse	Naam gemeente	Gemiddelde WOZ waarde 2018
1	Delftzijl	€ 123.539
57	Gouda	€ 186.336
380	Bloemendaal	€ 637.391

Bron: Coelo, 2018.

2. Hoe verhoudt de ontwikkeling van de lokale woonlasten zich tot de ontwikkeling van lokale woonlasten bij andere gemeenten?

De netto woonlasten voor meerpersoonshuishoudens bedragen in Gouda € 1.007. Dit zijn de woonlasten gecorrigeerd voor de lagere algemene uitkering (AU). Gemeenten met een hogere gemiddelde OZB waarde ontvangen namelijk minder uit de AU. Om dit te compenseren heffen zij doorgaans meer OZB. Deze extra OZB die het direct gevolg is van een lagere AU kan per gemeente berekend worden en kan worden afgetrokken van de OZB: zo ontstaan de netto woonlasten (COELO, 2019, p. 73). Voor de netto woonlasten is Gouda nummer 3 in Nederland (COELO, 2019, p. 73). Alleen Bloemendaal en Urk zijn duurder. Voor de bruto woonlasten is Gouda nummer 11 in Nederland (COELO, 2019, p. 73).

De ontwikkeling van de lokale woonlasten kan in vergelijkend perspectief als volgt worden weergegeven (waarstaatjegemeente, COELO, bewerking CST):

OZB gemiddeld	Gouda	Nederland	Gouda	Nederland
	Eenpersoons	Eenpersoons	Meerpersoons	Meerpersoons
2014	277	251	277	250
2015	278	257	278	257
2016	267	269	267	262
2017	266	267	265	266
2018	214	269	214	270
2019	223	277	223	279
Afval	Gouda	Nederland	Gouda	Nederland
	Eenpersoons	Eenpersoons	Meerpersoons	Meerpersoons
2014	259	205	324	265
2015	267	206	334	266
2016	269	204	337	262
2017	269	200	337	260
2018	259	201	326	253
2019	235	210	262	263
Riool	Gouda	Nederland	Gouda	Nederland
	Eenpersoons	Eenpersoons	Meerpersoons	Meerpersoons
2014	266	171	266	183
2015	307	174	307	186
2016	355	178	355	192
2017	404	177	404	192
2018	442	179	442	194
2019	488	182	488	196
Totale woonlasten	Gouda	Nederland	Gouda	Nederland
	Eenpersoons	Eenpersoons	Meerpersoons	Meerpersoons
2014	802	627	867	698
2015	852	637	919	709
2016	891	651	959	716
2017	939	644	1006	718
2018	915	649	982	717
2019	946	669	973	738

In percentages kan het volgende overzicht worden gegeven:

OZB gemiddeld	Verschil Gouda t.o.v. Nederland	
	Eenpersoons	Meerpersoons
2014	110%	111%
2015	108%	108%
2016	99%	102%
2017	100%	100%
2018	80%	79%
2019	81%	80%
Afval		
2014	126%	122%
2015	130%	126%
2016	132%	129%
2017	135%	130%
2018	129%	129%
2019	112%	100%
Riool		
2014	156%	145%
2015	176%	165%
2016	199%	185%
2017	228%	210%
2018	247%	228%
2019	268%	249%
Totaal		
2014	128%	124%
2015	134%	130%
2016	137%	134%
2017	146%	140%
2018	141%	137%
2019	141%	132%

In vergelijkend perspectief zijn de rioolheffingen het meest afwijkende ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde.

Als nu de top 25 duurste gemeenten wordt gezien, kan voor de lokale woonlasten aan de hand van het COELO het volgende overzicht gegenereerd worden:

2019	Eenpersoons		Meerpersoons
Baarn	829,20	Nieuwkoop	914,67
Westvoorne	835,45	Heeze-Leende	921,49
Appingedam	835,80	Westvoorne	921,68
Zaanstad	837,32	Utrechtse Heuvelrug	923,60
Zwijndrecht	839,24	Vught	925,07
Wijk bij Duurstede	841,52	Oegstgeest	929,33
Beemster	854,21	West Betuwe	934,46
Midden-Delfland	859,63	Midden-Delfland	939,07
Bunnik	865,86	Alphen-Chaam	939,39
Bodegraven-Reeuwijk	872,68	Beemster	942,17
Vlissingen	876,30	Leiderdorp	945,56
Wormerland	877,30	Oostzaan	958,21
Meerssen	880,26	De Bilt	964,14
Oostzaan	895,13	Bunnik	966,86
West Betuwe	900,59	Gouda	972,24
Urk	907,93	Rozendaal	975,18
Wijdmeren	935,53	Meerssen	996,48
Laren	942,67	Wijdmeren	1.009,69
Bergen (NH.)	944,41	Bodegraven-Reeuwijk	1.011,93
Gouda	945,86	Bergen (NH.)	1.029,41
Rozendaal	947,18	Voorschoten	1.055,82
Wassenaar	962,26	Laren	1.110,02
Voorschoten	993,78	Wassenaar	1.151,34
Blaricum	1.034,34	Blaricum	1.173,18
Bloemendaal	1.330,25	Bloemendaal	1.446,03

2018	Eenpersoons		Meerpersoons
Oostzaan	838,37	Leiderdorp	907,49
Zaanstad	838,89	Midden-Delfland	908,88
Leerdam	839,89	De Bilt	910,85
Bodegraven-Reeuwijk	848,34	Oegstgeest	915,86
Bunnik	848,57	Vught	922,39
Ten Boer	862,00	Geldermalsen	927,48
Meerssen	873,09	Bunnik	949,57
Urk	882,80	Rozendaal	963,44
Geldermalsen	895,33	Haren	964,72
Haren	904,68	Bodegraven-Reeuwijk	977,58
Gouda	914,65	Gouda	981,85
Wijdmeren	936,18	Meerssen	986,17
Rozendaal	936,44	Wijdmeren	1.009,56
Laren	936,45	Voorschoten	1.023,83
Wassenaar	954,85	Bergen (NH.)	1.044,90
Bergen (NH.)	959,90	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	1.085,79

Voorschoten	962,51	Laren	1.103,00
Blaricum	1.022,02	Wassenaar	1.147,41
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	1.055,79	Blaricum	1.160,86
Bloemendaal	1.130,34	Bloemendaal	1.233,76

2017	Eenpersoons		Meerpersoons
De Marne	829,35	Alphen-Chaam	893,82
Loppersum	839,14	Oegstgeest	902,03
Haren	839,76	Vught	902,67
Leerdam	847,29	Haren	903,09
Meerssen	848,10	Nuenen, Gerwen en Nederwetten	907,43
Urk	851,71	Bellingwedde	909,69
Bodegraven-Reeuwijk	857,87	Geldermalsen	913,09
Bellingwedde	861,65	De Bilt	929,20
Ten Boer	862,05	Rozendaal	945,12
Geldermalsen	884,82	Meerssen	949,79
Wijdmeren	902,47	Voorschoten	976,23
Laren	908,44	Wijdmeren	979,27
Voorschoten	912,87	Bodegraven-Reeuwijk	1.002,16
Rozendaal	918,12	Gouda	1.005,97
Gouda	938,65	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	1.026,44
Wassenaar	972,25	Laren	1.058,52
Bergen (NH.)	975,31	Bergen (NH.)	1.061,31
Haarlemmerliede en Spaarnwoude	997,44	Wassenaar	1.165,65
Blaricum	1.071,93	Bloemendaal	1.205,26
Bloemendaal	1.103,87	Blaricum	1.210,77

De totale gemeentelijke woonlasten bestaan uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het is zinvol om te bezien hoe in het laatste jaar, 2019, Gouda scoort op deze drie onderdelen in vergelijkend perspectief.

Voor de gemiddeld betaalde OZB komt het beeld er als volgt uit te zien:

2019	%	%	euro	%
Gemeentenaam	Tarief woningen	Mutatie Tarief woningen	Gemiddeld betaalde ozb woningen	Mutatie Gemiddeld betaalde ozb woningen
	OZB			
	Tarieven, bedragen en mutaties			
Gouda	0,1081	3,0	222,5300	3,0
Westvoorne	0,0962	9,3	318,2000	9,3
Zwijndrecht	0,1210	2,7	239,1600	2,7
Oostzaan	0,1095	9,1	354,1100	9,1
West Betuwe	0,1287	6,2	354,9000	6,8

Appingedam	0,2509	2,0	359,4000	2,0
Alphen-Chaam	0,1132	8,0	363,5100	8,0
Zaanstad	0,1181	-1,2	266,8200	-1,2
Baarn	0,1122	1,1	368,4000	1,1
Bergen (NH.)	0,0964	-0,4	385,4100	-0,4
Midden-Delfland	0,1205	7,4	393,4300	7,4
Bodegraven-Reeuwijk	0,1366	1,1	417,3400	1,1
Leiderdorp	0,1522	5,7	428,0200	5,7
Oegstgeest	0,1112	1,6	431,6900	1,6
Beemster	0,1188	1,7	437,4500	1,7
De Bilt	0,1104	8,2	439,1400	8,2
Meerssen	0,1756	-1,7	442,1700	-1,7
Wijdmeren	0,1220	4,3	468,8500	4,3
Voorschoten	0,1466	1,5	498,7800	1,5
Rozendaal	0,1037	1,0	510,1800	1,0
Bunnik	0,1504	0,8	521,0400	0,8
Wassenaar	0,1008	3,2	573,5800	3,2
Laren	0,1029	1,9	646,7000	1,9
Blaricum	0,1106	1,3	688,8500	1,3
Bloemendaal	0,1185	23,3	828,0600	23,3

In absolute zin wordt in Gouda gemiddeld het minst OZB betaald per woning binnen de kopgroep van 25 duurste gemeenten. Voor de afvalstoffenheffing kan het volgende beeld worden gegeven:

© COELO, Groningen		Afvalstoffenheffing	
Gemeente code	Gemeentenaam	Eénpersoonshuishouden	Mutatie Eénpersoonshuishouden
		euro	%
Gegevens gemeenten 2019			
0310	De Bilt	138	4,6
0376	Blaricum	139	0,0
0312	Bunnik	151	-2,6
1723	Alphen-Chaam	176	0,0
0938	Meerssen	178	4,7
0614	Westvoorne	179	2,4
0417	Laren	180	0,0
1696	Wijdmeren	197	1,2
1960	West Betuwe	213	25,6
0370	Beemster	216	9,3
1901	Bodegraven-Reeuwijk	216	5,5
0277	Rozendaal	217	2,4
0579	Oegstgeest	222	8,2

0308	Baarn	230	1,4
0513	Gouda	235	-9,0
1842	Midden-Delfland	239	0,0
0003	Appingedam	245	1,2
0431	Oostzaan	247	6,9
0377	Bloemendaal	253	12,6
0373	Bergen (NH.)	255	0,0
0547	Leiderdorp	256	2,5
0629	Wassenaar	263	-2,9
0626	Voorschoten	268	1,1
0479	Zaanstad	286	0,0
0642	Zwijndrecht	324	2,5

	Afvalstoffenheffing	euro	%
Gemeente code	Gemeentenaam	Meerpersoonshuishouden	Mutatie Meerpersoonshuishouden
308	Baarn	230	1,4
938	Meerssen	206	4,3
277	Rozendaal	245	2,5
1960	West Betuwe	247	23,3
312	Bunnik	252	-1,6
614	Westvoorne	255	2,4
1723	Alphen-Chaam	258	0
513	Gouda	262	-19,7
417	Laren	264	0
310	De Bilt	267	4,7
3	Appingedam	270	1,1
1696	Wijdmeren	271	1,2
376	Blaricum	278	0
1901	Bodegraven-Reeuwijk	283	5,5
479	Zaanstad	286	0
579	Oegstgeest	296	8,1
370	Beemster	303	9,2
431	Oostzaan	310	6,2
1842	Midden-Delfland	318	0
626	Voorschoten	330	1,1
373	Bergen (NH.)	340	0
642	Zwijndrecht	354	2,2
547	Leiderdorp	359	2,5
377	Bloemendaal	369	12,4
629	Wassenaar	379	-2,9

Voor meerpersoonshuishoudens scoort Gouda op het gebied van afvalstoffenheffing aan de lage kant. Dit is echter niet het geval bij de rioolheffing:

Gemeent e code	Gemeentenaa m	Eénpersoonshuishou den	Mutatie Eénpersoonshuishou den	Meerpersoonshuishou den	Mutatie Meerpersoonshuishou den
		euro	%	euro	%
© COELO, Groningen		Rioolheffing huishoudens			
Gegevens gemeenten 2019					
0547	Leiderdorp	54	5,4	158	5,4
0417	Laren	116	1,0	199	1,0
0629	Wassenaar	125	0,0	198	0,0
0579	Oegstgeest	163	-2,8	202	-3,3
0310	De Bilt	188	2,3	258	2,4
0312	Bunnik	194	5,0	194	5,0
0370	Beemster	201	10,8	201	10,8
0376	Blaricum	207	1,0	207	1,0
0277	Rozendaal	220	0,0	220	0,0
0626	Voorschoten	227	11,1	227	11,1
1842	Midden- Delfland	228	0,0	228	0,0
0308	Baarn	231	1,4	231	1,4
0003	Appingedam	232	-3,3	232	-3,3
1901	Bodegraven- Reeuwijk	239	4,5	311	4,5
0377	Bloemendaal	249	6,6	249	6,6
1723	Alphen- Chaam	256	2,4	318	2,4
0938	Meerssen	260	3,0	348	3,0
1696	Wijdmeren	270	-5,5	270	-5,5
0479	Zaanstad	284	1,4	284	1,4
0431	Oostzaan	294	2,3	294	2,3
0642	Zwijndrecht	298	5,3	298	5,3
0373	Bergen (NH.)	304	-4,4	304	-4,4
1960	West Betuwe	333	-0,4	333	-0,4
0614	Westvoorne	339	2,4	348	2,4
0513	Gouda	488	10,4	488	10,4

Te zien is, dat Gouda op het gebied van rioolheffing zowel voor éénpersoons- als voor meerpersoonshuishoudens het hoogste scoort van de top 25.

Als de top 25 nader wordt geanalyseerd, valt op, dat Gouda bij de OZB laag scoort en bij de afvalstoffenheffing meerpersoons huishoudens relatief laag scoort, terwijl Gouda op het gebied van rioolheffing juist het hoogste scoort. Het is goed om nu nader te bezien hoe Gouda op het gebied van OZB tarieven, afvalstoffenheffing en rioolheffing landelijk scoort. Dit levert het volgende beeld op:

	OZB	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing	
		Meerpersoons	Eénpersoons	Meerpersoons	Eénpersoons
No. Gouda	107	226	294	355	355
No. van de hoogste gemeente	355	355	355	355	355

Te zien is nu, dat op het gebied van afvalstoffenheffing Gouda een redelijke middenklasser is en op het gebied van OZB Gouda zelfs laag scoort. Op het gebied van rioolheffing, is Gouda echter de duurste gemeente van Nederland in het jaar 2019. De rioolheffing neemt een aanzienlijk percentage in op het totaal aan woonlasten:

2019	Eenpersoons	Percentage	Meerpersoons	Percentage
OZB	222,53	24%	222,53	23%
Afval	235,38	25%	261,76	27%
Riool	487,95	52%	487,95	50%
Totale woonlasten	945,86	100%	972,24	100%

3. Welke besluiten zijn de afgelopen jaren genomen ten aanzien van de lokale woonlasten?

De ontwikkeling van de rioolheffing kan voor de laatste jaren als volgt worden weergegeven:

		Rioolheffing huishoudens			
		Eénpersoonshuishouden	Mutatie Eénpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden	Mutatie Meerpersoonshuishouden
2019	Gouda	488	10,4	488	10,4
	Landelijk		1,4		1,5
2018	Gouda	442	9,4	442	9,4
	Landelijk		0,4		0,1
2017	Gouda	404	13,9	404	13,9
	Landelijk		0,1		0,3
2016	Gouda	355	15,5	355	15,5
	Landelijk		1,8		1,7

Geconstateerd kan worden, dat de ontwikkeling van de rioolheffing de afgelopen jaren nogal spectaculair is verlopen.... Hier ligt echter een expliciet besluit aan ten grondslag dat op 17 december 2014 door de gemeenteraad is genomen. In dit betreffende raadsvoorstel wordt gesteld dat “Bij de financiële

doorrekening van de kosten voor de komende 40 jaar de huidige financieringssysteem onhoudbaar blijkt. Dit doordat de kosten voor het rioolstelsel op kapitalisatiebasis zijn: dit wil zeggen dat de gemeente geld leent en dat toekomstige generaties feitelijk de rekening betalen. Doordat de kosten zich jaar na jaar stapelen gaat de huidige methode tot een enorm financieel risico in de toekomst leiden. Jaarlijks leent de gemeente een bedrag van € 10 mln. om de rioleringswerkzaamheden te betalen. Hiermee doorgaan betekent de komende 40 jaar het opbouwen van een schuld van ruim € 500 mln.” (Raadsvoorstel, 17 december 2014, p. 2). Gesteld wordt verder in dit voorstel dat vanaf 2016 een investeringsplafond wordt vastgesteld van € 9,5 mln. Daarnaast zal zo snel mogelijk een cash-out financiering worden toegepast voor nieuwe rioolinvesteringen. Hiermee wordt bedoeld dat de gemeente stopt met het kapitaliseren van nieuwe investeringen. Daarvoor in de plaats betalen we de investeringen direct uit de rioolvoorziening, aldus het voorstel. “Al op korte termijn stoppen we met het lenen van geld en gaan we het riool financieren uit eigen middelen. Om dit mogelijk te maken moet de voorziening riolering de komende jaren aanzienlijk toenemen. Dit doen we door de rioolheffing te verhogen, waarbij over vier jaar de heffing verdubbeld” (Raadsvoorstel, 17 december 2014, p. 3). Bij de voorgestelde verhoging zal een onderscheid worden gemaakt tussen eigenaren en gebruikers. Het inachtneming van de raadsmotie van november 2014 stijgt het gebruikersdeel in de komende periode met 7% per jaar. Het eigenarendeel kent een groter groeipercentage van rond de 33% per jaar. In vier jaar kunnen zo de totale heffingsinkomsten verdubbelen, zo vervolgt het voorstel. De gemeenteraad besluit conform, zij het, dat bij amendement besloten wordt in een periode van zes jaar de heffingsinkomsten te verdubbelen.

Gesteld wordt verder, dat in het oorspronkelijk scenario de rioolheffing uiteindelijk groeit naar € 840. “Daling van de heffing treedt niet op omdat we blijven lenen”. In het nieuwe scenario daalt de heffing vanaf 2034. De heffing blijft dalen: de vrijval van kapitaallasten leidt tot structureel lagere kosten en dus een lagere heffing.

Het raadsvoorstel maakt een onderscheid tussen gebruikers en eigenaars op het gebied van rioolheffing. De hand-out toont hiertoe een overzicht dat kan worden aangevuld met de tarieven zoals opgenomen in de begrotingen van de gemeente.

Jaar	Tarief eigenaar hand out	Stijging in %	Tarief begroting eigenaar	Tarief gebruiker hand out	Stijging in %	Tarief begroting gebruiker
2014	100			165		
2015	134	1,34		177	1,07	
2016	178	1,33		189	1,07	
2017	236	1,33	198.70	202	1,07	205.20
2018	314	1,33	219.35	216	1,07	222.60
2019	314	1,00	244.35	216	1,00	243.60
2020	314	1,00	270.00	216	1,00	264.30

De beoogde stijgingspercentages corresponderen met het oorspronkelijke raadsvoorstel: “Met inachtneming van de raadsmotie van november 2014 laten we het gebruikersdeel in deze periode met 7% stijgen. Het eigenarendeel kent een groter groeipercentage van rond de 33% per jaar” (Raadsvoorstel, 17 december 2014, p. 3). Opmerkelijk is echter, dat de tarieven afwijken van de tarieven die vermeld staan in de begrotingen. De begrote tariefstijging wijkt als gevolg hiervan eveneens af:

Begrote tarieven	o.b.v. data finan.					
jaar	rioltarief eigenaar	groei	rioltarief gebruiker	groei	rioolheffing totaal	groei
2010	€ 94,50		€ 154,80		€ 249,30	
2011	€ 103,00	9,0%	€ 168,60	8,9%	€ 271,60	8,9%
2012	€ 88,60	-14,0%	€ 145,20	-13,9%	€ 233,80	-13,9%
2013	€ 94,80	7,0%	€ 155,40	7,0%	€ 250,20	7,0%
2014	€ 100,50	6,0%	€ 165,00	6,2%	€ 265,50	6,1%
2015	€ 130,65	30,0%	€ 176,40	6,9%	€ 307,05	15,6%
2016	€ 164,35	25,8%	€ 190,20	7,8%	€ 354,55	15,5%
2017	€ 198,70	20,9%	€ 205,20	7,9%	€ 403,90	13,9%
2018	€ 219,35	10,4%	€ 222,60	8,5%	€ 441,95	9,4%
2019	€ 244,35	11,4%	€ 243,60	9,4%	€ 487,95	10,4%
2020	€ 270,00	10,5%	€ 264,30	8,5%	€ 534,30	9,5%

In de onderliggende berekening worden de volgende tarieven gehanteerd:

Onderliggende berekening	tarief rioolheffing EIGENAAR	tarief rioolheffing GEBRUIKER	tarief rioolheffing TOTAAL
2013	€ 95	€ 155	€ 250
2014	€ 101	€ 165	€ 266
2015	€ 131	€ 177	€ 307
2016	€ 163	€ 189	€ 352
2017	€ 199	€ 205	€ 404
2018	€ 217	€ 220	€ 436
2019	€ 244	€ 244	€ 488
2020	€ 255	€ 255	€ 510
2021	€ 255	€ 255	€ 510
2022	€ 255	€ 255	€ 510
2023	€ 255	€ 255	€ 510

Voor 2020 wijken de tarieven uit het oorspronkelijke raadsvoorstel, uit de begroting 2020 en uit de onderliggende berekening af van elkaar:

2020	Rioltarief eigenaar	Rioltarief gebruiker	Rioltarief totaal
Raadsbesluit	314,00	216,00	530,00
Begroting	270,00	264,30	534,30
Onderliggende berekening	255,00	255,00	510,00

Dit wordt als volgt verklaard: “De tarieven uit de begroting (2010-2020) zijn gebaseerd op de vastgestelde belastingverordening (verhoging inclusief inflatie%) en sluiten aan bij hetgeen in de begroting van dat jaar staat. De onderliggende berekening laat de tariefstijging zien zonder inflatie% en gebaseerd op de meerjaren-doorkijk zoals deze destijds is opgesteld. Op basis van jaarlijkse actualisatie van de kosten en baten (bijvoorbeeld de verwerking van een lagere rekenrente, lagere kapitaallasten door lagere uitgaven op een investeringsbudget) kunnen de groeipercentages / tarieven rioolheffing afwijken van hetgeen in het GRP staat”.

4. Welke mogelijkheden zijn denkbaar om de lastendruk te verlagen en welke effecten leveren deze mogelijkheden op?

Algemeen

Het COELO onderscheidt twee soorten gemeentelijke heffingen: belastingen en bestemmingsheffingen. De opbrengst uit belastingen komt terecht in de algemene middelen en is vrij besteedbaar. De opbrengst uit een bestemmingsheffing wordt gebruikt om de kosten te dekken van de voorziening waarvoor de heffing bestaat (bij de afvalstoffenheffing bijvoorbeeld is dat de afvalinzameling en –verwijdering). De Gemeentewet bepaalt dat de geraamde baten van bestemmingsheffingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten terzake. Deze eis geldt voor de geraamde baten en lasten. De feitelijke kostendekking kan – achteraf gezien – incidenteel wel hoger zijn dan 100% (COELO, 2019, p. 65).

Een gemeente kan evenwel kiezen voor een onvolledige kostendekking. Daarnaast is nergens voorgeschreven welke kosten al dan niet mogen worden gedekt uit een bestemmingsheffing. Er is wel enige jurisprudentie op dit punt, maar op basis daarvan kan geen limitatieve lijst worden geconstrueerd van wat wel en niet mag. Dit is dan ook deels een bestuurlijke keuze, evenals de mate van kostendekkendheid van de bestemmingsheffingen (COELO, 2019, p. 65).

Het COELO onderscheidt drie manieren om de woonlasten te verdelen: tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens, tussen gebruikers en eigenaren van woningen en tussen bewoners van goedkope en van dure huizen. Zo kan bij riool- en afvalstoffenheffing een onderscheid gemaakt worden tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Bij de rioolheffing heeft de gemeente de mogelijkheid de lastenverdeling tussen gebruikers en eigenaren te beïnvloeden. Sommige gemeenten voeren in zeker zin inkomensbeleid door de kostendekkendheid van riool- en afvalstoffenheffing laag te houden en een groot deel van de woonlasten via de OZB binnen te halen. Zo kunnen de lasten voor een groter deel op de schouders van de eigenaren van dure huizen worden gelegd. Ook kan het tarief van de rioolheffing aan de WOZ-waarde worden gekoppeld (COELO, 2019, p. 83).

Kwijtschelding en belastingen

De mogelijkheden voor kwijtschelding zijn wettelijk begrensd. De gemeenteraad heeft slechts de vrijheid te besluiten minder kwijt te schelden dan de rijksregels toestaan of zelfs in het geheel geen kwijtschelding te verlenen. Gemeenten kunnen zelf bepalen welke gemeentelijke belastingen onder het kwijtscheldingsbeleid vallen. Zo is kwijtschelding mogelijk van de afvalstoffenheffing, waarbij volledige kwijtschelding tot de mogelijkheden behoort, mits aan alle voorwaarden op het gebied van inkomen en vermogen wordt voldaan. Ook voor rioolheffing is kwijtschelding mogelijk waarbij weer een onderscheid tussen eigenaar en gebruiker kan worden gemaakt. De meeste gemeenten beperken de kwijtscheldingsmogelijkheid tot gebruikers. Kwijtschelding van de OZB is mogelijk, maar komt vrijwel in Nederland niet voor. OZB voor woningen wordt immers enkel geheven van eigenaren, niet van

gebruikers. In Gouda wordt het beleid gevoerd dat gezinnen onder een bepaalde inkomensgrens voor 100% worden kwijtgescholden voor het gebruikersgedeelte rioolheffing en afvalstoffenheffing. Een ruimer beleid is niet mogelijk (op OZB na). Gouda mag dus niet de inkomensgrens verhogen en daarmee de doelgroep voor kwijtschelding vergroten. Gouda kent geen kwijtschelding voor de OZB.

Sommige gemeenten heffen een toeristenbelasting om de lasten voor “eigen” inwoners daardoor te beperken. In 2019 kent 83% van de gemeenten een toeristenbelasting. Hoewel de tariefstructuur voor de toeristenbelasting zeer veel verschillende vormen kent, wordt een vast bedrag per overnachting het meest gebruikt. Gouda staat in 2019 op plaats 252 (de duurste gemeente is Amsterdam en staat op nummer 355). De toeristenbelasting levert Gouda op jaarbasis ongeveer € 135.000 op. Het verhogen van deze belasting levert dus niet zoveel mogelijkheden op om elders de woonlasten voor inwoners te verlagen.

Ook de hondenbelasting, die door 57% van de gemeente geheven wordt, levert inkomsten op die behoren tot de algemene middelen. Er zijn geen voorbeelden bekend van gemeenten die via de hondenbelasting herverdelingseffecten proberen te genereren. Gouda staat in 2019 op plaats 282 voor wat betreft de hondenbelasting (de duurste gemeente is Groningen en staat op nummer 355). De bruto opbrengst voor hondenbelasting is voor Gouda in 2019 € 270.000. De netto opbrengst (na aftrek verminderingen) € 250.000. Net al bij toeristenbelasting levert een verhoging van deze belasting dus niet zoveel mogelijkheden op om elders de woonlasten voor inwoners te verlagen. Ook het afschaffen van de hondenbelasting levert weinig lastenreductie op.

Het verhogen van toeristenbelasting en hondenbelasting levert een structurele verhoging van de baten op. Hiermee zou de lokale woonlastendruk structureel verlaagd kunnen worden.

Het loslaten van kostendekkendheid

Als de lokale lastendruk van Gouda in vergelijkend perspectief wordt gezien, kan geconstateerd worden, dat Gouda een redelijke middenpositie inneemt, met uitzondering van de rioolheffing. Het ligt dan voor de hand eerst en vooral te bezien in hoeverre de rioolheffing verlaagd kan worden.

Gouda hanteert het principe van volledige kostendekkendheid. Dit impliceert dat alle lasten gedekt worden vanuit de heffingen. Als dit principe wordt losgelaten, is het uiteraard mogelijk om de rioolheffing te verlagen.

Dit zou mogelijk zijn met een aanvullende bijdrage, bijvoorbeeld vanuit het rekeningresultaat. Het nadeel van deze oplossingsrichting is echter, dat een dergelijke additionele voeding slechts eenmalig is en afhankelijk is van het rekeningresultaat. Een andere mogelijkheid is, om jaarlijks de heffing te verlagen. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de voorziening. De meest actuele raming voor het verloop van de voorziening Riolering ziet er als volgt uit:

Totaal lasten	Totaal inkomsten	Jaar	Totale baten minus totale lasten	Stand voorziening na verrekening saldo baten en lasten	per:
-	9.034.839	2013			31-12-2013
-	9.141.165	2014		-	31-12-2014
8.212.697	10.576.896	2015		-	31-12-2015
8.786.678	12.151.625	2016			31-12-2016
7.426.450	13.983.018	2017	6.556.568	9.866.684	31-12-2017
12.373.160	15.160.470	2018	2.787.310	14.670.595	31-12-2018
13.433.505	17.073.371	2019	3.639.865	18.310.460	31-12-2019

23.893.997	18.025.239	2020	-5.868.758	12.441.702	31-12-2020
23.035.085	18.208.806	2021	-4.826.279	7.615.423	31-12-2021
20.951.646	18.392.373	2022	-2.559.273	5.056.150	31-12-2022
21.236.662	18.575.939	2023	-2.660.723	2.395.427	31-12-2023
19.984.320	18.759.506	2024	-1.224.814	1.170.613	31-12-2024
18.394.198	18.943.073	2025	548.875	1.719.489	31-12-2025
18.797.685	19.126.640	2026	328.955	2.048.443	31-12-2026
18.705.164	19.310.206	2027	605.042	2.653.486	31-12-2027
18.613.167	19.235.734	2028	622.568	3.276.053	31-12-2028
18.524.991	19.160.821	2029	635.830	3.911.883	31-12-2029
18.440.545	19.085.482	2030	644.937	4.556.820	31-12-2030
18.359.744	19.009.734	2031	649.990	5.206.810	31-12-2031
18.282.501	18.933.592	2032	651.091	5.857.901	31-12-2032
18.208.735	18.857.072	2033	648.337	6.506.238	31-12-2033
18.138.365	18.668.501	2034	530.136	7.036.374	31-12-2034
18.071.315	18.481.816	2035	410.501	7.446.876	31-12-2035
18.007.508	18.296.998	2036	289.490	7.736.365	31-12-2036
17.946.873	18.114.028	2037	167.155	7.903.521	31-12-2037
17.889.337	17.932.888	2038	43.551	7.947.071	31-12-2038
17.834.833	17.753.559	2039	-81.274	7.865.798	31-12-2039
17.783.293	17.576.023	2040	-207.269	7.658.528	31-12-2040
17.734.652	17.400.263	2041	-334.389	7.324.139	31-12-2041
17.688.849	17.226.261	2042	-462.589	6.861.550	31-12-2042
17.645.822	17.053.998	2043	-591.824	6.269.726	31-12-2043
17.605.512	16.883.458	2044	-722.054	5.547.672	31-12-2044
17.567.862	16.714.623	2045	-853.239	4.694.433	31-12-2045
17.532.816	16.547.477	2046	-985.339	3.709.094	31-12-2046
17.500.320	16.382.002	2047	-1.118.318	2.590.776	31-12-2047
17.470.323	16.218.182	2048	-1.252.141	1.338.635	31-12-2048
17.442.774	16.056.001	2049	-1.386.773	-48.138	31-12-2049
17.417.623	15.895.440	2050	-1.522.183	-1.570.321	31-12-2050
17.394.824	15.736.486	2051	-1.658.338	-3.228.659	31-12-2051
17.374.330	15.579.121	2052	-1.795.209	-5.023.868	31-12-2052
17.356.097	15.423.330	2053	-1.932.767	-6.956.636	31-12-2053

Stel nu dat jaarlijks de heffing met € 2.000.000 zou worden verlaagd, dan heeft dat het volgende effect op de voorziening:

Jaar	Totale baten minus totale lasten	per:	Stand voorziening na verrekening saldo baten en lasten Gecorrigeerd
2013	Gecorrigeerd	31-12-2013	
2014		31-12-2014	
2015		31-12-2015	
2016		31-12-2016	
2017	6.556.568	31-12-2017	
2018	2.787.310	31-12-2018	
2019	3.639.865	31-12-2019	18.310.460
2020	-7.868.758	31-12-2020	10.441.702
2021	-6.826.279	31-12-2021	3.615.423
2022	-4.559.273	31-12-2022	-943.850
2023	-4.660.723	31-12-2023	-5.604.573
2024	-3.224.814	31-12-2024	-8.829.387
2025	-1.451.125	31-12-2025	-10.280.511
2026	-1.671.045	31-12-2026	-11.951.557
2027	-1.394.958	31-12-2027	-13.346.514
2028	-1.377.432	31-12-2028	-14.723.947
2029	-1.364.170	31-12-2029	-16.088.117
2030	-1.355.063	31-12-2030	-17.443.180
2031	-1.350.010	31-12-2031	-18.793.190
2032	-1.348.909	31-12-2032	-20.142.099
2033	-1.351.663	31-12-2033	-21.493.762
2034	-1.469.864	31-12-2034	-22.963.626
2035	-1.589.499	31-12-2035	-24.553.124
2036	-1.710.510	31-12-2036	-26.263.635
2037	-1.832.845	31-12-2037	-28.096.479
2038	-1.956.449	31-12-2038	-30.052.929
2039	-2.081.274	31-12-2039	-32.134.202
2040	-2.207.269	31-12-2040	-34.341.472
2041	-2.334.389	31-12-2041	-36.675.861
2042	-2.462.589	31-12-2042	-39.138.450
2043	-2.591.824	31-12-2043	-41.730.274

2044	-2.722.054	31-12-2044	-44.452.328
2045	-2.853.239	31-12-2045	-47.305.567
2046	-2.985.339	31-12-2046	-50.290.906
2047	-3.118.318	31-12-2047	-53.409.224
2048	-3.252.141	31-12-2048	-56.661.365
2049	-3.386.773	31-12-2049	-60.048.138
2050	-3.522.183	31-12-2050	-63.570.321
2051	-3.658.338	31-12-2051	-67.228.659
2052	-3.795.209	31-12-2052	-71.023.868
2053	-3.932.767	31-12-2053	-74.956.636

Te zien is, dat een verlaging van de rioolheffing een vrij omvangrijk effect heeft op de voorziening Riolering. Deze bedraagt dan uiteindelijk bijna € 75 miljoen negatief.

Men kan er ook voor opteren, om tot het jaar 2023 tijdelijk de heffing te verlagen en navenant de voeding richting de voorziening. Stel dat per 2020 de heffing met € 1 mln. verlaagd zou worden en dat ook de voeding van de voorziening jaarlijks met € 1 mln. zou afnemen, dan ontstaat het volgende beeld:

Jaar	Totale baten minus totale lasten	per:	Gecorrigeerd
2019	3.639.865	31-12-2019	18.310.460
2020	-6.868.758	31-12-2020	11.441.702
2021	-5.826.279	31-12-2021	5.615.423
2022	-3.559.273	31-12-2022	2.056.150
2023	-4.660.723	31-12-2023	-2.604.573

In dit voorbeeld wordt de voorziening medio 2023 negatief. Dit beeld kan worden geactualiseerd op basis van de werkelijke cijfers 2019. Een eerste indruk is daarbij, dat de voorziening eind 2019 op een stand komt van € 20 miljoen, zodat het saldo in de bovenstaande tabel met € 1,7 mln. verbetert. Deze mogelijkheid is slechts tijdelijk: in 2024 zal de rioolheffing weer omhoog moeten, wil de voorziening op peil blijven.

Kostentoerekening

Een andere mogelijkheid is, om enkele posten, die nu worden toegerekend aan riolering, in het vervolg niet meer toe te rekenen. Daarmee blijft het principe van kostendeckendheid ongewijzigd, maar worden kosten anders toegerekend. De kosten worden dan verlaagd met een navenante reductie van het tarief als gevolg.

De huidige toerekening riolering kan als volgt in beeld worden gebracht:

Exploitatie DO	Groot Onderhoud / Calamiteiten / Huisaansluitingen	Klimaatadaptatie	Perceptiekosten	% toerekening straatreiniging	Gemalen en ATS / Drukriolering	Onderzoek	Jaar
				0,2			
					-		2013
			565.851	391.824			2014
			571.510	395.742		502.244	2015
			577.225	399.700		472.260	2016
			442.500	403.697		322.336	2017
2.466.075	700.000	100.000	448.469	391.824	155.000	127.435	2018
2.137.794	1.700.000	300.000	652.954	395.742	250.000	180.000	2019
2.159.172	1.517.000	550.000	659.483	301.744	500.000	180.000	2020
2.180.764	1.532.170	550.000	666.078	206.805	500.000	180.000	2021
2.202.571	1.547.492	550.000	672.739	110.917	500.000	180.000	2022
2.224.597	1.562.967	550.000	679.466	14.070	500.000	180.000	2023

De kleuren in de eerste rij laten het causale verband tussen de kosten en de functie zien. Daarbij geeft rood een sterk verband aan, groen een minder sterk verband.

Het schrappen van de toerekening op onderdelen leidt dan tot het volgende inzicht:

	Besparing	Tariefreductie	Eigenaar	Gebruiker	Totaal
Tarief 2020			255	255	510
Niet toerekenen van exploitatie DO	2.159.172	61	224	224	449
Niet toerekenen van groot onderhoud	1.517.000	43	234	234	467
Niet toerekenen van klimaatadaptatie	550.000	16	247	247	494
Niet toerekenen van perceptiekosten	659.483	19	246	246	491
Niet toerekenen van straatreiniging	301.744	9	251	251	501
Niet toerekenen van gemalen	500.000	14	248	248	496
Niet toerekenen van onderzoek	180.000	5	252	252	505
Aantal actieve aansluitingen				35350	

In de bovenstaande opstelling is de tariefreductie rioolheffing voor de eigenaar en de gebruiker in dezelfde verhouding toegepast als het oorspronkelijke tarief: 50% om 50%.

Ook kan men ervoor opteren om de BTW niet meer in de door te berekenen lasten te betrekken. Bij de oprichting van het BTW compensatiefonds is besloten om de BTW alsnog mee te nemen in de rioolheffing. Hoewel het BTW compensatiefonds de mogelijkheid biedt om BTW lasten te declareren, werd het gemeentefonds tijdens de oprichting van het compensatiefonds met een gelijk bedrag verminderd. Veel gemeenten hebben er daarom voor gekozen om de BTW wel te betrekken in de door te

rekenen lasten om op die manier de verlaging van de algemene uitkering te compenseren. Het niet meer doorbelasten van de BTW, terwijl de algemene uitkering wordt gereduceerd, zou immers een herverdeling tot gevolg hebben ten gunste van de gebruikers van rioolaansluitingen en ten koste van gebruikers van overige voorzieningen. Dit effect achten veel gemeenten onwenselijk. Uiteraard kan men terugkomen op dit besluit. Het niet meer betrekken van de BTW in de lastentoerekening voor riolering zou een jaarlijks voordeel opleveren van € 1.075.000, waarmee het rioolheffingstarief verlaagd kan worden.

Eenzelfde redenering kan worden opgezet met betrekking tot de kwijschelding. De kwijschelding wordt jaarlijks meegenomen in de totale lastenopstelling en men kan overwegen om dit in het vervolg achterwege te laten (hetgeen niet ongebruikelijk is). Dit zou de kosten voor riool met € 675.000 verlagen.

Het niet meer toerekenen van lasten aan de rioolfunctie heeft als effect, dat deze lasten via de algemene middelen gedekt moet worden, wil de begroting in evenwicht blijven. Hiertoe zal dan een additionele taakstelling voor moeten worden geformuleerd. Aan de andere kant impliceert het niet meer toerekenen van lasten wel een structurele verlaging van de heffing en dus van de lokale woonlasten.

Een andere mogelijkheid is het terugdraaien van het raadsbesluit van december 2014. De kosten voor riolering worden dan geactiveerd en enkel de kapitaallasten worden doorberekend richting de rioolfunctie. Uitgaande van een jaarlijkse investering van € 7 miljoen excl. BTW, zou deze investering dan niet meer toegerekend behoeven te worden aan de rioolfunctie. Aan de andere kant levert een dergelijke jaarlijkse investering kapitaallasten op als de investering geactiveerd wordt. Deze zullen dan jaarlijks cumuleren. Aangezien bij het activeren tevens rentekosten moeten worden afgedragen, zal de gemeente op termijn dan duurder uit zijn, hetgeen de achtergrond was van het raadsbesluit van december 2014.

Toerekening afval

Het niet meer toerekenen van lasten kan uiteraard ook voor de afvalstoffenheffing worden gezien. De jaarrekening 2019 levert in dit verband het volgende beeld:

Berekening Afval def 2019, lasten baten en calc mutatie voorziening					
L/B	Subtaakveld	Kostenplaats	Totaal budget	Geboekt	Wat?
02 Energie en klimaat					
7.3 Afval					
Lasten	ST Afvalverwijdering	601707 Afvalverwijdering	136.000	140.433	verwijderen bijplaatsingen etc
		602146 Zwerfafval	84.000	99.370	mn bijdragen aan derden
		602221 Afvalbrengstation - Ecopark	510.000	504.298	exploitatie ABS - factuur Cyclus
		602270 Wrakkenverwijdering	5.000	8.405	
			735.000	752.507	
	ST Baten reiniging en perceptie	600930 BSGR Reinigingsheffingen	84.440	80.706	perceptiekosten BSGR
		601535 Tariefegalisatie afvalstoffenheffing	0	260.000	Dotatie Vz Afval
			84.440	340.706	
	ST Investerings afvalverwijdering	601473 Investerings afvalverwijdering	457.781	457.789	kaplasten historische investeringen
			457.781	457.789	
	ST Inzameling afval	600934 Afvalinzameling	2.827.797	3.091.977	inzamelactiviteiten Cyclus, bedrag is incl € 775k toegerekend Straatreiniging
		601471 Afvoeren kadavers	45.000	45.000	bijdrage Dierenambulance
		601845 Afvalinzameling bedrijven	10.000	0	
		602242 Afvalzakken Bewoners Binnenstad	0	3.774	

	602249 Afval - Databeheer	190.000	205.700	Kosten Cyclus ivm diftar
	602314 Afvalinzameling - middelen	700.000	734.288	Kosten Cyclus inzamelmiddelen (OC's , MC's)
		3.772.797	4.080.739	
ST Reinigingsinspectie	410220 Doorbelaste Loonkosten Projecten	139.245	139.245	Toerekening vanuit STZ aan Afval, plm 2,2 fte
		139.245	139.245	
ST Kwijtschelding afvalstoffenheffing	601536 Kwijtschelding afvalstoffenheffing	700.000	770.961	In wekelijkheid zal dit bedrag rond de € 950k liggen: het betreft hier de kwijtschelding op het vaste deel van de heffing. De kwijtschelding op het variabele deel vinden we terug in een correctie op de variabele inkomsten
		700.000	770.961	
ST Verwerking afval	601472 Verwerking afval	2.600.000	2.671.891	verwerkingskosten afval - niet ABS
	602313 Afvalbrengstation - verwerking	695.000	731.516	verwerkingskosten afval - ABS
		3.295.000	3.403.408	
Lasten		9.184.263	9.945.354	-761.091

Ook hier is te zien, dat sommige posten niet direct, maar veeleer indirect samenhangen met de afvalfunctie. Te denken is dan aan kwijtschelding (€ 950.000), perceptiekosten (€ 80.706), bijdrage Dierenambulance (€ 45.000), etc. Bovendien wordt € 1.680.252 aan BTW toegerekend aan deze functie.

Bijlage I: Opzet van Onderzoek

Inleiding

In het huidige coalitieakkoord wordt een aantal ambities met betrekking tot de lokale lasten geformuleerd: “De lokale lasten in Gouda zijn relatief hoog. De rioolheffing stijgt de komende jaren als gevolg van eerder genomen besluiten. De afvalstoffenheffing zal dalen door onder meer ‘afval scheiden loont’, alsmede een vernieuwd contract met Cyclus. Het saldo van beide laat de komende periode echter een toename zien, zoals bekend. We streven er daarom naar om de OZB niet meer te laten stijgen dan met het inflatiepercentage. Daarnaast willen we de mogelijkheden verkennen om de lokale lasten te verlichten voor alle inwoners. Er komt een plan van aanpak om Gouda binnen de top 25 van duurste gemeenten te laten zakken. We kijken daarbij naar een periode van 10 jaar en brengen de financiële consequenties in beeld voor zowel Goudse huishoudens als de gemeentelijke financiën” (Bestuursakkoord 2018, p. 27).

Deze passage geeft aanleiding om een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden om de lokale lasten te verlichten. In dit voorstel wordt de onderzoeksaanpak nader uitgewerkt.

Het onderzoek zal een technische exercitie moeten zijn. Dit houdt in, dat tijdens het onderzoek mogelijkheden naar boven komen om de lasten te verlichten, maar dat deze mogelijkheden niet van een politieke waardering, prioritering of weging worden voorzien. Ook impliceert het onderzoek niet dat de mogelijkheden ook daadwerkelijk worden verwezenlijkt. Beleidsopvattingen zullen uiteraard eveneens niet aan de orde zijn in dit onderzoek. Het onderzoek zal in eerste instantie een kwantitatief karakter hebben. Cijfermatig zal worden weergegeven welke kwantitatieve effecten de verschillende mogelijkheden opleveren.

Lokale lasten kunnen verschillende verschijningsvormen aannemen. Los van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de OZB worden de inwoners van Gouda namelijk ook geconfronteerd met andere lokale lasten. Te denken is dan aan andere belastingen (zoals parkeerbelasting en hondenbelasting), leges voor identiteitsbewijzen, etc. Het college heeft aangegeven dit onderzoek te willen beperken tot lokale woonlasten. Dat zijn dan in eerste instantie de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de OZB.

Daarnaast heeft het college aangegeven dit onderzoek te willen beperken tot natuurlijke personen: alle inwoners van Gouda. Een eventuele verlichting van de lokale woonlasten zal dan ook ten goede moeten komen aan alle inwoners van Gouda.

Het onderzoek zal starten met een beeld van de ontwikkeling van deze lokale woonlasten in de afgelopen jaren (vanaf 2010). Het is daarbij wenselijk om tevens de woningprijs te betrekken in het beeld, dus de koopprijs of huurprijs per vierkante meter. Het lijkt goed om vervolgens een beeld te verkrijgen van de lokale woonlastendruk in vergelijkend perspectief. Doorgaans worden hiervoor de rapportages van het COELO¹ gebruikt, maar ook andere vergelijkingen zijn denkbaar. Daarbij kan gedacht worden aan vergelijkingen op basis van Statline, CBS. Hoewel in dit type onderzoek vaak de betreffende gemeente vergeleken wordt met een landelijk gemiddelde, kan men ook opteren voor een vergelijking met een ‘soortgelijke’ groep gemeenten². Denkbaar is, dat verschillende vergelijkingen tot verschillende uitkomsten leiden waar het de ‘score’ van Gouda in vergelijkend perspectief betreft. De vergelijking met andere gemeenten kan evenwel een eerste gedachte voor mogelijkheden opleveren.

Tevens is van belang, dat de eventuele mogelijkheden in de juiste beleidsmatige context worden geplaatst. Zo heeft de gemeente in 2018 de OZB verlaagd met € 2 mln. (programmabegroting 2018, p. 63), heeft de gemeente vanaf 2018 tevens de tarieven voor de afvalstoffenheffing verlaagd en vanaf 2019 voorzien van een variabel en een vast deel (programmabegroting 2018, p. 63). Daarentegen heeft de gemeenteraad op 11 november 2019 besloten het afvalstoffentarief juist weer te verhogen in verband met een kostenstijging (raadsvoorstel, 11 november 2019, stijging kosten afvalverwerking). Ook toekomstige ontwikkelingen zullen in kaart moeten worden gebracht. Met ingang van 2022 mogen gemeenten geen

¹ Het COELO, het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden, voert jaarlijks een vergelijking uit naar lokale lasten van Nederlandse gemeenten. Alle lokale lasten worden in deze vergelijkingen betrokken.

² Deze groep wordt de referentiegroep genoemd. Deze methode wordt gehanteerd door BZK bij een beoordeling van een artikel 12 aanvraag en levert doorgaans een meer zuivere vergelijking op.

precario meer heffen. Deze precario wordt door de gemeente aan bijvoorbeeld Oasen opgelegd en vervolgens één op één doorbelast aan de inwoners van de gemeente. Het afschaffen van de precario kan in dat geval leiden tot een lastenreductie bij de inwoners. Dit geldt echter niet zonder meer. Stedin (gas/elektra) slaat namelijk de precario om over alle inwoners van hun verzorgingsgebied en niet alleen over de inwoners van Gouda. Dit zou kunnen leiden tot een lastenverlichting, maar deze relatie is minder causaal van aard.

De ontwikkeling van de lokale woonlasten, de vergelijking met andere gemeenten en inzicht in de beleidsmatige beslissingen van de gemeente met betrekking tot deze lasten, kunnen leiden tot mogelijkheden om de lokale woonlasten te reduceren. Als bijvoorbeeld de OZB de laatste jaren onder het landelijke gemiddelde is gebracht, terwijl de rioolheffing hoger ligt (hypothetisch), worden de mogelijkheden logischerwijs eerder op een reductie van de rioolheffing gericht. Dit geldt echter weer niet, als deze heffing onlangs is verhoogd door een exogene oorzaak, of dat anderszins expliciete besluitvorming met betrekking tot deze heffing heeft plaatsgevonden. Anders gesteld: een vergelijking kan een focus op een bepaalde mogelijkheid opleveren.

Het verlagen van inkomsten kan tot slot niet los worden gezien van het uitgavenpatroon van de gemeente. Zo leidt een verlaging van een belasting tot een gat in het meerjarenperspectief waarvoor een oplossing gevonden moet worden. Het uitgangspunt uit het coalitieakkoord is, dat het meerjarig perspectief sluitend dient te zijn en dat het benodigd weerstandsvermogen toereikend is en blijft.

Het aspect verschuiving verdient eveneens nadere aandacht. Voorstellen om de lastendruk te verlagen behoeven namelijk niet ten goede te komen aan de gehele bevolking in gelijke mate. Een voorstel om de OZB voor woningen te verlagen, komt bijvoorbeeld in eerste instantie ten goede aan de woningbezitters. Een voorstel daarentegen om de OZB te verhogen en daarmee bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing te verlagen, verhoogt weliswaar de lasten voor de eigenaren, maar komt vervolgens weer ten goede aan alle inwoners van Gouda. Het college heeft aangegeven dat de voorstellen om de lasten te reduceren in beginsel ten goede moeten komen aan alle inwoners van de gemeente (al dan niet inclusief de gevestigde bedrijven). Het is dus van belang dat naast de mogelijkheden zelf, ook de financiële effecten en de verschuivingseffecten van deze mogelijkheden in beeld worden gebracht.

Het onderzoek kan zich uitstrekken tot de oorzaken die ten grondslag liggen aan de lokale woonlastendruk, maar dit zou een vrij forse verbreding van het onderzoek zijn. In deze lijn komt dan bijvoorbeeld de minder solide bodem van Gouda naar boven en het kostprijsverhogende effect die deze bodem heeft. In deze lijn zou dan uiteraard tevens de correctie voor deze oorzaak vanuit het Gemeentefonds in aanmerking genomen moeten worden. Consistent doorgetrokken zou dan ook het voorzieningenniveau in het onderzoek moeten worden meegenomen. Gelet op een realistische afbakening van dit onderzoek, wordt deze verbreding niet aanbevolen. Een dergelijke verbreding impliceert een type onderzoek dat vergelijkbaar is met een artikel 12 onderzoek, hetgeen gemiddeld 1 fte. gedurende 2 jaar aan capaciteit vergt.

Doelstelling en vraagstelling, uitvoering onderzoek

De doelstelling van dit onderzoek is dan om mogelijkheden in beeld te brengen om de lokale woonlastendruk voor alle inwoners en eventueel bedrijven te reduceren. Het onderzoek brengt enkel deze mogelijkheden in beeld. Het in beeld brengen en desnoods vaststellen van deze mogelijkheden impliceert niet, dat de mogelijkheden daarmee ook verwezenlijkt worden. Gelet op de bovenstaande overwegingen kunnen voor dit onderzoek de onderstaande vragen worden geformuleerd. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat het onderzoek zich beperkt tot lokale woonlasten en dat het onderzoek zich beperkt tot de inwoners van Gouda.

1. Welke lasten vallen onder lokale woonlasten en hoe hoog zijn deze lasten in Gouda?
2. Hoe verhoudt de ontwikkeling van de lokale woonlasten zich tot de ontwikkeling van lokale woonlasten bij andere gemeenten?
3. Welke besluiten zijn de afgelopen jaren genomen ten aanzien van de lokale woonlasten?
4. Welke mogelijkheden zijn denkbaar om de lokale woonlasten voor alle inwoners te verlagen?
5. Welke financiële effecten en mogelijke verschuivingseffecten hebben deze mogelijkheden?

Het onderzoek wordt als volgt uitgevoerd.

Eerst zal een beeld worden verkregen van de ontwikkeling van de lokale lasten vanaf 2010 tot heden. Dit beeld kan er als volgt uitzien:

	Koopprijs/huurprijs m2	OZB	Afvalstoffenheffing		Rioolheffing	
			Eigenaren	Gebruikers	Eigenaren	Gebruikers
2010						
2011						
2012						
2013						
2014						
2015						
2016						
2017						
2018						
2019						
2020						

Vervolgens wordt dit beeld vergeleken met andere gemeenten. Zoals gesteld kan een vergelijking op verschillende manieren worden gemaakt en beoogd wordt om daadwerkelijk verschillende vergelijkingen in het onderzoek op te nemen.

Daarna zal een beeld worden gegeven van de besluiten die de afgelopen jaren zijn genomen met betrekking tot de lokale woonlasten. Een en ander is nodig om de eventuele mogelijkheden in de juiste context te kunnen plaatsen.

Vervolgens kunnen de mogelijkheden in beeld worden gebracht. Daarbij zullen tevens de effecten van deze mogelijkheden in beeld moeten komen. Dit overzicht kan er als volgt uitzien, waarbij de mogelijkheden puur fictief zijn:

Belasting	Maatregel	Herverdelingseffecten	Effecten meerjarenperspectief
OZB	Tarief reduceren 10%	Komt in eerste instantie ten goede aan de eigenaar (geen OZB gebruikers woningen).	- A
Afval	Overgaan op systeem van kosteloos aanbieden	Totale kosten omgeslagen over alle inwoners, maar meer vervuilen betekent dan dus niet meer betalen.	- B
Riool i.c.m. OZB	Verhogen OZB in combinatie met verlaging rioolheffing	Verschuiving lastendruk van inwoners richting huiseigenaren.	Neutraal

Het onderzoek start direct na vaststelling van deze opzet door het college. Uitgaande van besluitvorming in januari 2020, kan het onderzoek eind maart 2020 worden afgerond (inclusief de besluitvorming).